

NOTULEN VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE RAAD DER GEMEENTE ZOETERMEER, GEHOUDEN OP MAANDAG 4 APRIL 2022

Voorzitter: de heer Bezuijen, burgemeester
Secretaris: de heer Blokland, griffier

Aanwezig zijn:

39 leden, te weten: de heren Aiobi en Aptroot, de dames Bakkers en Bink-Winterkamp, de heren Blansjaar, Boerboom en Van den Boomgaard, de dames Brouwer-Weemhoff en Van Damme, de heer Duiven, mevrouw Frinking, de heren Haak en Iedema, de dames Kraneveldt-van der Veen, Ter Laak en Van Leeuwen de heren Louw en Markes, de dames Van der Meer en Meijer de heer Meijroos, de dames Mertens en Meurs-Troch, de heren Mohammadian, Mooiman, Nawijn, Van Rumpt en Schoonbeek, mevrouw Siegelaer, de heren Smitskam, Van Steenis, Velner, Van der Vlies, de dames Van Werkhoven, Wortel-Driessen en Van Yperen

Tevens aanwezig zijn:

2 wethouders, te weten: mevrouw Groeneveld, de heer Paalvast

Afwezig zijn: mevrouw Bout-Wijngaards, de heren Ekkelenkamp en Wareman, wethouder Van Driel

AGENDA

1. **Opening en vaststelling agenda**
2. **Spreekrecht**
3. **Mondelinge vragen**
4. **Mededelingen**
5. **Afdoening ingekomen stukken**
6. **Hamerstukken**
7. **Benoeming commissieleden**
8. **Debat (inclusief stemmingen):**
 - a. **Stand van zaken informatie/erkenning**
 - b. **Duiding uitslag referendum Afval- en grondstoffenbeleidsplan 2021**
 - c. **Stand van zaken Gebiedsgerichte ondersteuning (besloten)**
9. **Bekrachtiging/opheffing geheimhouding**
 - a. **Raadsvoorstel opheffen geheimhouding raadsmemo Stand van zaken gebiedsgerichte ondersteuning en raadsmemo Stand van zaken gebiedsgerichte ondersteuning (vervolg)**
 - b. **Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding bijlage 1b Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2022**
10. **Sluiting**

VERSLAG

1. Opening en vaststelling agenda

De **voorzitter**: Goedenavond, dames en heren, van harte welkom allemaal. Dat is ook meteen de opening van deze raadsvergadering van 4 april 2022. Welkom bij de eerste reguliere raadsvergadering in de nieuwe samenstelling. Dat geldt ook voor alle mensen op de publieke tribune. Voordat we beginnen, is het even goed voor u allemaal dat u de presentielijst goed tekent want als u niet getekend heeft, bent u heel formeel niet aanwezig. Kijk, het is wel opvallend dat er nu raadsleden opstaan die al langer in deze zaal hebben gezeten. Dit geldt voor iedereen, bij binnenkomst in de raadzaal, de handtekening op de presentielijst zetten. Ik zie toch echt allemaal raadsleden... Ik dacht, dan gaan alle nieuwe raadsleden naar de lijst, maar dat is dus niet zo. U begrijpt dat ik dit gezegd heb om iedereen bij de les te houden, dank daarvoor in ieder geval.

Dan heb ik bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Bout en mijnheer Ekkelenkamp en wethouder Van Driel is ook vanavond niet aanwezig. Dan voor wat betreft de spreektijden.

Bij agendapunt 8. Debat stel ik u de volgende spreektijden voor: 8.a Stand van zaken informatie/verkenning, drie minuten per fractie, 8.b Duiding uitslag referendum Afval- en grondstoffenbeleidsplan 2021, twee minuten per fractie en bij 8.c geen spreektijd. Mijnheer Van Steenis heeft een minuut extra aangevraagd bij 8.b. Kan iedereen zich hierin vinden of is er iemand die hier stemming over wenst? Mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Ik heb ook een beetje op drie minuten spreektijd bij het afvalbeleid gerekend voorzitter, als u mij dat toestaat?

De **voorzitter**: Ik kan moeilijk nu nee zeggen, dat is wel een beetje lastig, we nemen die ook even mee. Kan iedereen zich daarin vinden? Dan krijgen deze twee sprekers, mijnheer Van Steenis en mevrouw Kraneveldt drie minuten bij het referendum. Is dat akkoord? Wenst iemand daar nog stemming over? Als dat niet het geval is, dan stel ik vast dat dat zo is. Dan de vaststelling van de agenda. De heer Van der Snoek is helaas verhinderd bij agendapunt 7 en om die reden is zojuist een aangepast raadsvoorstel in iBabs geplaatst, dat kunt u daar ook zien. Is er nog iemand anders die iets over de agenda wil zeggen? Mevrouw Van der Meer.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Voorzitter. Ik zat me af te vragen of het besloten gedeelte besloten moet, gezien agendapunt 9.a en als het niet besloten hoeft dan moeten we 9.a een beetje naar voren halen.

De **voorzitter**: Volgens mij zit 9.a aan de achterkant voor u om straks te kunnen bepalen of u wel of niet geheimhouding wilt opheffen. Daarom zit het aan de achterkant en het voorstel is om eerst in beslotenheid het debat te voeren. Daarna kunt u aan het eind van de vergadering besluiten of u wel of niet de geheimhouding erop wilt laten. Dat is volgens mij het voorstel dat nu voorligt.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Ik doe dus een ander voorstel, voorzitter. We hebben die memo's geheim verklaard en toen hebben we erbij gezegd 'laten we kijken of dat moet'. Nu hoeft dat blijkbaar niet want er ligt een voorstel, waarvan ik denk dat het bij het college vandaan komt, om ze openbaar te verklaren. Dus als we die dingen openbaar verklaren, dan hoeven we het debat ook niet geheim te doen en het lijkt me toch dat openbaarheid altijd vooropstaat. Dus als het enigszins kan, behalve als het college zegt bij die memo's 'die kunt u wel openbaar verklaren, maar we gaan toch nog een geheim verhaaltje erbij vertellen', dan begrijp ik het. Maar anders moeten we gewoon die memo's openbaar verklaren en dan kunnen we het er gewoon over hebben met elkaar en dat lijkt me veel beter. Dat is mijn voorstel, maar ik kijk ook even naar het college.

De **voorzitter**: Ik kijk naar het college dat inmiddels is... Dan gaat de portefeuillehouder even die kant op. Wethouder Ter Laak. (Mevrouw Ter Laak komt van haar plek als raadslid om namens het college te antwoorden.)

Wethouder **Ter Laak**: Dank u wel voorzitter, het voorstel van het college is om de toelichting en het debat in beslotenheid te houden en dan na het debat te kijken met de intentie om de geheimhouding op te heffen, of de geheimhouding daadwerkelijk kan worden opgeheven. Maar ik denk dat het belangrijk is om eerst het debat met elkaar te voeren zodat we heel goed weten waar we het met elkaar over hebben.

De **voorzitter**: Voldoende, mevrouw Van der Meer?

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Ja, dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel wethouder Ter Laak, dan mag u weer terug naar uw raadsplek. Is er iemand anders die nog iets over de agenda heeft? Als dat niet het geval is, is er iemand die stemming wenst over de vaststelling van de agenda? Niet het geval, dan is de agenda aldus vastgesteld.

2. Spreekrecht

De **voorzitter**: Dan gaan we over naar agendapunt 2, het spreekrecht. Per spreker vijf minuten en de heer Vergers wil graag inspreken over agendapunt 8.b Duiding uitslag referendum Afval- en grondstoffenbeleidsplan 2021.

De heer **Vergers**: Dank u wel. Mijn naam is Peter Vergers, ik spreek vandaag in op persoonlijke titel en wel over het onderwerp duiding referendum. Maar voordat ik daaraan begin, wil ik graag eerst alle raadsleden van harte feliciteren met hun verkiezing en dus ook benoeming. Raadslid zijn, is een heel eervol iets om te doen en het is ook een voorrecht om aan de besturing van de stad te mogen bijdragen.

Maar goed. De duiding van het referendum. Ik ben eigenlijk benieuwd naar uw verwachting, beste raadsleden, want wat dacht u? Was u verrast over de uitslag? Zag u het aankomen? Had u het gevoel met de stad van 'nou, dit, dit zal wel niet goed gaan voor de gemeente'? Ik vermoed dat de meesten van u het wel zagen aankomen. Want neem maar de reactie van een willekeurige huisvrouw in de stad. Zeg haar 'de grijze container wordt een keer in de vier weken geleegd'. En wat zij dan zegt, maakt duidelijk hoe het er met het afvalbeleid voorstaat. Maar dat leidt, denk ik, ook tot de gewetensvraag. De gewetensvraag waarom het beleid niet is teruggenomen. En na terugname verbeterd? Waarom een referendum? Dat had u kunnen voorkomen en daarmee was de stad iets in de orde van € 350.000,00 tot € 375.000,00 bespaard gebleven. Ik hoop dat u zegt 'ik was toen nog geen lid van de raad, maar als het aan mij gelegen had, dan was het allemaal niet gebeurd'. Of ik hoop dat u zegt 'ik was weliswaar lid van de raad, maar als we het nog een keer over moesten doen, dan zouden we het anders doen'. In ieder geval is de lering die daaruit te trekken de stelling dat een noodzakelijke voorwaarde voor nieuw beleid is dat er altijd draagvlak bij inwoners is. Zonder dat gaat het niet.

Dan kom ik aan nog een tweede gewetensvraag. We hebben heel veel afval en afval afvoeren kost heel veel geld. Elk jaar kost dat meer geld. En als we afval beter scheiden, hebben we twee voordelen. Enerzijds moeten we minder afval afvoeren, wat geld scheelt en anderzijds wat we niet hoeven af te voeren levert geld op. Dus het mes snijdt dan aan twee kanten. En het doorgaan met het huidige afvalbeleid is door wethouder Groeneveld ooit berekend op zo'n € 750.000,00 per jaar, wat je dan niet bespaart door gewoon door te gaan en niets te doen. We stellen dit nu al meer dan twintig jaar uit. In die twintig jaar hadden we grote sommen geld kunnen besparen. Ik denk uiteindelijk wel voor vele miljoenen. En als je het de inwoners vraagt, dan willen ze natuurlijk geen geldverspilling. Ze willen dat de kosten van het afval naar beneden gaan. De kosten van hun afvalstoffenheffing. En ze willen ook dat de mogelijke besparingen gerealiseerd worden. Goed, dat over de procedure.

Laat ik nu overgaan op de inhoud, want misschien is dat wel nog veel interessanter. Ik heb enig onderzoek gedaan naar de inhoud, een kwantitatief statistisch onderzoek en kwalitatief expertonderzoek. En dat heeft een aantal ideeën en aanbevelingen opgeleverd. Ik denk dat het relevant kan zijn, zeker omdat u dat wellicht ook als een programma van eisen voor de toekomst zou kunnen hanteren. De belangrijkste conclusies zijn als volgt. De eerste: laat inwoners meedenken, dan krijg je draagvlak. 80% van de inwoners wil graag meedoen. Zorg ervoor dat je begint stank zo veel mogelijk te vermijden, haal etensresten en gft minimaal een keer in de twee weken op en zorg dat containers met luiers en incontinentiemateriaal worden afgevoerd en dat daar gelegenheden voor zijn bij kinderdagverblijven, ziekenhuizen en seniorenflats. Voer de maatregelen ook stapsgewijs in en niet alles in een keer. Haal restafval zeker een keer in de twee weken op. Haal plastic niet op in bakken, maar in doorzichtige zakken, zodat je kan zien wat erin zit en haal plastic elke twee à drie weken op. Want doe je dat minder vaak, dan gaat het stapelen en gaat men andere wegen zoeken om daarvan af te komen. En werk ook actief samen met kringloopwinkels. Ook wat grofvuil betreft, biedt dat allerlei interessante kansen. En, last but not least, wees open, eerlijk en transparant naar de bevolking, want alles wat je niet op dit gebied doet, loopt verkeerd af.

Voorzitter kort, en tot besluit. Toch iets over afval sprookjes.

De **voorzitter**: Maar u bent door uw tijd heen, dus ik ging uit van 'tot slot', en dan een punt.

De heer **Vergers**: Nog een korte zin.

De **voorzitter**: Nog een heel korte zin en dan sluiten we af.

De heer **Vergers**: Er zijn twee afvalsprookjes die niet waar zijn, het ene is dat nascheiden alles oplost en het andere is dat Diftar duur zou zijn. Het tegendeel is waar, Diftar is goedkoop.

De **voorzitter**: Dank u wel, dank u wel voor uw inbreng en u wilde nog iets aanbieden. Dat kunt u volgens mij via de bodes doen.

De heer **Vergers**: Ja, als dat mag, heel graag. Ik heb voor u allemaal een boekje, voor het college en de raad, waarin het onderzoek staat beschreven. Het zijn er vijftig.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat u ze in het doosje laat zitten en als u dat meegeeft, komt het helemaal goed.

De heer **Vergers**: Er zit ook nog een flyer bij over een film die over een presentatie over afval gemaakt is.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dank voor uw inspraak en we zullen ervoor zorgen dat de boekjes en de flyers bij alle raads- en collegeleden terechtkomen. Daarmee hebben we agendapunt 2 afgesloten.

3. Mondelinge vragen

De **voorzitter**: Er zijn geen mondelinge vragen dus dat agendapunt kunnen we ook als afgesloten beschouwen.

4. Mededelingen

De **voorzitter**: Zijn er mededelingen vanuit de raad? Dat is niet het geval. Mededelingen vanuit het college. Ik wil in ieder geval zelf de gelegenheid te baat nemen om u iets te vertellen.

U weet, we informeren u regelmatig over de opvang van Oekraïners in onze gemeente. Die operatie gaat natuurlijk nog steeds door. Inmiddels hebben we afgelopen vrijdag een schrijven gekregen van het kabinet, waarbij het kabinet heeft aangegeven gebruik te willen maken van de noodwetgeving. Ik lees nu even uit deze brief voor 'In de artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking waarin de wetgever de keuze heeft gemaakt in deze bijzondere omstandigheden de burgemeester te belasten met de opvang van ontheemden'. Wij hebben die brief afgelopen vrijdag binnengekregen. Wij zijn op dit moment natuurlijk aan het bestuderen wat dat precies betekent dus daar kan ik u op dit moment nog geen duiding over geven, maar gezien het feit dat dat ook al landelijk een discussie is, leek het ons in ieder geval goed en mij in ieder geval om dat u ook mee te geven. We zullen daar in een van de komende memo's ook nadrukkelijk bij stilstaan. Mijn insteek is in ieder geval als burgemeester het te doen, zoals we het al steeds aan het doen zijn. Dat is in samenspraak met het college en met de raad om ervoor te zorgen dat er ook gewoon draagvlak blijft bestaan voor datgene wat we hier aan het aan het doen zijn.

Dat wilde ik in ieder geval even als mededeling meegeven. Misschien heeft u het al meegekregen. Het tweede punt dat ik hier ook wel even mee wil geven is dat er inmiddels ook al behoorlijk wat financiën mee gemoeid zijn en we zijn er nog over in gesprek met het rijk, dus daar is op dit moment nog geen duidelijkheid over. Maar daar zullen we het in de eerstkomende periode ook met u verder over van gedachten blijven wisselen en u via de memo's op de hoogte blijven stellen. En het zou denk ik zo maar kunnen dat u daarvoor ook een begrotingswijziging krijgt voorgelegd een van de eerstkomende vergaderingen. Dat even voor wat mij betreft de mededelingen vanuit het college.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Meer.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Geen mededeling, maar even een reactie ik zou het wel fijn vinden als we het in een van de volgende vergaderingen er even over kunnen hebben. Alleen maar memo's en mededelingen is toch niet voldoende, zou ik zeggen.

De **voorzitter**: Nee, dat snap ik. Dat is dan een agenderingsverzoek en ik stel voor dat we dat ook even meenemen naar het presidium dat morgenavond voor het eerst bij elkaar komt. Dat lijkt me inderdaad een heel goed idee. Dan kan ik namelijk ook wat meer tekst en uitleg geven over wat de wetgever of het rijk hiermee bedoeld heeft, met dit schrijven. Dus dat lijkt me een uitstekend idee. Verder geen mededelingen volgens mij. Dan stel ik voor dat we doorgaan, want dan is daarmee agendapunt 4 ook afgesloten.

5. Afdoening ingekomen stukken

De **voorzitter**: Dan gaan we over naar agendapunt 5, de afdoening van ingekomen stukken. Is er iemand die daar het woord over wenst? Mevrouw Van der Meer, gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): We hebben een opmerking voorzitter. Ingekomen stuk 22-230 betreft een voordracht voor een nieuw lid van een Raad van Toezicht maar het cv van de voorgedragen persoon ontbreekt. Dat is nu niet zo heel erg maar dat hebben we wel nodig als er een voor-

stel naar de raad komt, dus als u zo vriendelijk wilt zijn daar even achteraan te gaan. Verder akkoord, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dat zal zeker gebeuren, goed om dat even te memoreren. Ook de heer Louw, gaat uw gang.

De heer Louw (PvdA): Dank u wel voorzitter, het is nog een beetje zoeken naar de vorm maar ik schrok een beetje van de brief van ILOZ over het NTA-onderzoek. Er staat nu 'afdoening door college'. Ik hoop eigenlijk dat u kunt toezeggen dat het antwoord snel komt, zowel voor de mensen die de brief hebben gestuurd, als voor ons.

De voorzitter: Ook daar kan ik volmondig ja op zeggen. We zijn op dit moment bezig met een reactie op die brief en die krijgt u ook, dat krijgt u altijd, in kopie, maar mocht u dan nog behoefte hebben aan vragen dan kunt u dat op een van de eerstkomende vergaderingen agenderen. Is dat akkoord? Ja. Dan kijk ik rond of er nog andere vragen zijn over ingekomen stukken. Als dat niet zo is, vraag ik of iemand stemming hierover wenst. Dat is niet het geval. Ik constateer overigens dat ook de heer Wareman nog niet aanwezig is, dat betekent dat we op dit moment met 36 raadsleden zijn en als er geen stemming over gewenst is, stellen we hierbij de afdoening van ingekomen stukken vast. Dank u wel.

6. Hamerstukken

De voorzitter: Dan agendapunt 6, de hamerstukken. Daar zijn geen hamerstukken dus dat betekent dat we automatisch door kunnen naar agendapunt 7.

7. Benoeming commissieleden

De voorzitter: Dit gaat over de benoeming van de commissieleden. We gaan nu over tot benoeming en installatie van een aantal commissieleden van de raad. De volgende raadscommissieleden in alfabetische volgorde: de heer Bruin, de heer Doncker, de heer Van der Hel, mevrouw Hensen-Lok, mevrouw Scholten, de heer Smits, de heer Weekenstroo, de heer Wesstein en de heer Zamani. En voor deze benoemingen wordt u gevraagd u uit te spreken over de geloofsbrieven van de nieuwe commissieleden en hierover zal de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven u adviseren. Mevrouw Wortel is de voorzitter van de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven. Het woord is aan mevrouw Wortel, gaat uw gang.

Mevrouw Wortel (Lijst Hilbrand Nawijn): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, raadsleden, de commissie van de raad van de gemeente Zoetermeer in wier handen werden gesteld de geloofsbrieven en verder bij de Kieswet gevorderde stukken, rapporteert de gemeenteraad van de gemeente Zoetermeer dat zij bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde heeft bevonden. Gebleken is dat de kandidaten aan alle in de verordening op de raadscommissies gestelde eisen voldoen. De commissie adviseert dan ook alle kandidaten te benoemen tot commissielid van de gemeenteraad van Zoetermeer. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Wortel, dank en ook aan de commissie dank voor al het verzette werk in dezen. Dan gaan we over tot de besluitvorming. Over de benoeming van betrokkenen is geen verzoek tot schriftelijke stemming ontvangen dus ik ga er daarom van uit dat het bij acclamatie voor u akkoord is. (applaus)

Dan kunnen we nu overgaan tot de installatie van de benoemde commissieleden. Ik zal zo dadelijk eerst de eed afnemen bij de commissieleden die dat hebben aangegeven en daarna, dat heeft u vorige week gezien, volgen de commissieleden die de verklaring en belofte willen afleggen. En dat betekent ook dat ik even naar die kant loop.

De voorzitter: Dan verzoek ik een aantal mensen nu naar voren komen. Dat gaat om de volgende commissieleden die de eed gaan afleggen: de heer Bruin, mevrouw Hensen-Lok en de heer Weekenstroo. Dan verzoek ik alle aanwezigen die daartoe in staat zijn, op te staan. Ik lees zo eerst de tekst voor van de eed en daarna vraag ik u een voor een te antwoorden door uw naam te noemen. Het passende antwoord is 'zo waarlijk helpe mij God Almachtig' en u steekt hierbij de wijsvinger en middelvinger van de rechterhand gesloten in de lucht.

"Ik zweer dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke

naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raadscommissie naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **Bruin** (ChristenUnie-SGP): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

Mevrouw **Hensen-Lok** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De heer **Weekenstroo** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel en dan mag ik u natuurlijk als eerste feliciteren met uw benoeming tot commissielid van deze raad en daar hoort natuurlijk een bloemetje en een heel mooi applaus bij. (Onder applaus overhandigt de burgemeester de commissieleden een boeket.)

Dames en heren, ik moet u allemaal verzoeken te blijven staan, dat had u waarschijnlijk wel door want we gaan nu over tot de installatie van de commissieleden die hebben aangegeven de verklaring en belofte af te willen leggen. Mag ik de volgende commissieleden verzoeken naar voren te komen en voor mij te komen staan: de heer Doncker, de heer Van der Hel, mevrouw Scholten, de heer Smits, de heer Wesstein en de heer Zamani. Ik zal de tekst voorlezen van de verklaring en belofte en daarna vraag ik u een voor een daar antwoord op te geven door uw naam te noemen en het passende antwoord is 'dat verklaar en belooft ik'. Dan ga ik nu de tekst voorlezen.

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en belooft dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik belooft dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raadscommissie naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **Doncker** (LHN): Dat verklaar en belooft ik!

De heer **Van der Hel** (GroenLinks): Dat verklaar en belooft ik!

Mevrouw **Scholten** (GroenLinks): Dat verklaar en belooft ik!

De heer **Smits** (PVV): Dat verklaar en belooft ik!

De heer **Wesstein** (D66): Dat verklaar en belooft ik!

De heer **Zamani** (D66): Dat verklaar en belooft ik!

De **voorzitter**: Dan mag ik u ook alle zes van harte feliciteren met uw benoeming tot nieuw commissielid en u krijgt een bloemetje en natuurlijk een mooi applaus. (Onder applaus overhandigt de burgemeester de commissieleden een boeket.)

Hoewel de vergadering nog niet heel lang bezig is, 27 minuten welgeteld, wil ik toch iedereen in de gelegenheid stellen om de nieuwe commissie leden te feliciteren. Ik schors de vergadering daarvoor tot 20.40 uur.

Schorsing

8. Debat (inclusief stemmingen):

a. Stand van zaken informatie/erkenning

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering en kom daarmee aan agendapunt 8. 8.a. is de Stand van zaken informatie/erkenning. U heeft hem al gezien en een aantal van u hebben hem al de hand geschud of een boks gegeven of wat dan ook, de heer Dekker, de verkenner, is hier aanwezig. Laat ik beginnen met vragen of u het akkoord vindt dat hij deelneemt aan de beraadslagingen en dat ik ook straks als eerste het woord geef aan hem om een toelichting bij de stand van zaken te geven. Ik kijk even rond of dat voor iedereen akkoord is, dat is het geval. Dat is mooi. Dan ga ik het woord geven aan de heer Dekker om een toelichting te geven voor zover hij daar behoefte aan heeft, op de stand

van zaken in het proces en dan kunnen we daarna de ronde langs de fracties gaan. Mijnheer Dekker, gaat uw gang.

De heer **Dekker**: Dank u wel mijnheer de voorzitter, burgemeester, maar vanavond in de rol van voorzitter van de raad. Het is een hele eer om hier vandaag in Zoetermeer te mogen zijn en de afgelopen week ook hier mijn werk te hebben mogen doen, met overigens voortreffelijke ambtelijke ondersteuning, van Joost en Maarten. Joost is hier vandaag en ik zit Maarten even te zoeken in de zaal, die is inmiddels al weer naar achteren, maar ook bijzonder veel dank voor het goede werk dat zij hebben gedaan. En leuk om terug te zijn in een stad waar ik veel van mijn jeugd heb doorgebracht.

U heeft allemaal het advies afgelopen vrijdag mogen ontvangen. Misschien is het goed dat ik dat nog kort toelicht. Want dat was best een ingewikkelde klus. Het was ook een ingewikkelde uitslag. Als je kijkt naar de verkiezingsuitslag, waren er winnaars en verliezers, maar tegelijkertijd, als je kijkt naar de uitslag waarbij de grootste partij nog nooit zo klein is geweest en waarbij je minimaal vijf partijen nodig hebt om tot een minimaal numerieke meerderheid te komen, laat die zien dat het best een ingewikkelde opdracht was, maar wel een hele leuke opdracht. Ik vond het een eer het te mogen doen.

Er wordt wel eens gezegd 'formeren is faseren'. Dat doe je in een aantal rondes en zo heb ik ook geprobeerd om het aan te pakken. We hebben eerst een ronde gedaan, niet afgelopen vrijdag, maar de vrijdag daarvoor en de zaterdag, waarin we met alle dertien partijen een individueel gesprek hebben gehad. Dat waren bijzonder goede en leuke gesprekken. Dat heeft mij ook iets meegegeven van de cultuur en de sfeer in de Zoetermeerse raad en ik denk dat die bijzonder goed en constructief is te noemen. Ik denk dat dat iets moois is om vast te houden.

Daar kwam een unaniem beeld uit. Alle partijen zeiden 'de twee grootste partijen, de VVD en de LHN, moeten het voortouw nemen, waarbij het ook vanzelfsprekend is dat de PDvZ als grootste lokale winnaar van een naar vier zetels een rol speelt'. Dus daarmee was eigenlijk de eerste zet gezet van drie partijen die volgens alle andere partijen wel in een nieuw college zouden moeten terugkeren. Maar daarna was het best lastig. En in de gesprekken werden daar ook verschillende ideeën over geuit. Sommige zeiden 'als je kijkt naar de uitslag, dan zou het wel logisch zijn dat dat het voor de rest wordt aangevuld met volledig lokale partijen'. Dat zou tot een nipte meerderheid hebben geleid. Andere zeiden 'nee, probeer het eens volledig over rechts, dan is er ook wel iets uit te vogelen'. Er werd door sommige partijen gepleit voor 'probeer nou een hele grote brug te slaan tussen links en rechts, iets van een regenboogcoalitie'. Er waren ook een of twee fracties die aangaven 'misschien moeten we niet komen tot een coalitieakkoord, maar tot een raadsakkoord'. Met andere woorden, heel veel verschillende opvattingen.

Ik ben vervolgens te rade gegaan bij de drie partijen waarvan iedereen zei 'die moeten in ieder geval meedoen'. Die drie partijen gaven aan 'we zoeken idealiter een coalitie die aan drie voorwaarden voldoet:

1. Het moet recht doen aan de uitslag van de verkiezingen, dus niet een kleine aanpassing van het zittende college en dan weer door. De kiezer wil wat anders, ook als je kijkt naar het relatieve verlies dat een aantal coalitiepartijen heeft geleden.
2. Het moet een mix zijn van ervaren en lokaal, dus niet alleen maar een weerspiegeling van de verkiezingsuitslag, met bijvoorbeeld de winst van lokale partijen. Wij willen naast nieuwe partijen aan boord ook kijken of we iets kunnen behouden van de bestuurskracht en de ervaring die er bij sommige partijen zit.
3. Er werd gezegd 'we willen ook kijken of we kunnen komen tot, of iets willen beginnen met de verkenning van een aantal varianten waarbij ook de programmatische bruggen tussen de partijen zijn te slaan'. Dat is altijd ingewikkelder naarmate je verder op het spectrum bij elkaar vandaan zit. Het slaan van die bruggen, programmatisch, zal altijd nodig zijn. Want er zijn evidente verschillen tussen partijen, maar hoe groter die verschillen zijn, hoe ingewikkelder het wordt. Dus dat waren drie uitgangspunten.

Nu is formeren niet alleen faseren, maar soms ook elimineren. Dus dan begin je met een eerste voorkeur en je verkent die serieus maar die streep je vervolgens ook weer af als je tot de conclusie komt dat dat geen haalbare variant is. En er zijn gesprekken gevoerd, onder andere, na die vrijdag en zaterdag ook nog, met D66 en met de PvdA. U heeft in de brief ook kunnen lezen dat er tegelijkertijd ook harde voorwaarden op tafel lagen, ook bij die partijen, waar het gaat om het verdere samenspel van andere partijen in het college. D66 gaf daarbij aan, dat zal de fractievoorzitter misschien zelf ook straks meegeven, 'we willen dat best doen maar dan wel met ofwel de PvdA dan wel GroenLinks of beide'. Waarbij aan de kant van de PvdA en GroenLinks werd gezegd 'wij doen dat graag, maar dan altijd wel in de combinatie van ons tweeën'. Dat is natuurlijk geen onmogelijke opgave, maar het beperkte wel het aantal varianten dat langs die lijn kon worden verkend. Een aantal van de varianten die verkend hadden kunnen worden, waren daarmee uitgesloten en vielen dus daarmee ook af. De vari-

ant die uiteindelijk is voorgesteld, die van de VVD, LHN, PDvZ, Zó! Zoetermeer, CDA en Christen-Unie-SGP is dus ook niet, zou je kunnen zeggen, de eerste variant die is verkend, maar zeker wel een variant waarvan alle partijen die nu om de tafel zitten, zeggen 'dat moet kunnen leiden tot een sterk en een stabiel college dat voldoet aan de drie uitgangspunten die eerder zijn geformuleerd'. Daarmee is zo'n college niet klaar. Maar het is wel goed begin van onderhandelingen en het lijkt me goed om nu een tussenstap in te bouwen in deze raad om daar met z'n allen eens bij stil te staan en ook over te discussiëren. Mochten er nog vragen richting mij zijn als verkenner, dan beantwoord ik die met alle liefde.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Dekker, voor uw inleiding. Dan is nu het woord aan de fracties. Ik zie de heer Mooiman van de PVV, ik zie de VVD, mevrouw Meijer, de heer Boerboom, mevrouw Kraneveldt, de heer Velner, mevrouw Meurs, ik zie mevrouw Van der Meer en mevrouw Van Leeuwen, mijnheer Blansjaar, mevrouw Brouwer, mijnheer Schoonbeek en mevrouw Ter Laak. Ik zie het allemaal, maar ik probeer even rekening te houden met het schrijftempo van de griffier want ik wil niet dat die een lamme arm krijgt, rechts van mij. Dan begin ik met mijnheer Mooiman, gaat uw gang.

De heer Mooiman (PVV): Dank u wel voorzitter. Voor ons ligt het resultaat van de verkenning, zoals de heer Dekker deze heeft uitgevoerd. Nogmaals, de uitslag van de verkiezingen laat een landschap zien waar we vorige week ook in het duidingsdebat met elkaar over van gedachten hebben gewisseld, namelijk een landschap waarin aardig wat veranderd is. Het is een nieuw landschap, kun je wel zeggen. Daarbij hebben wij vorige week ook aangegeven door te gaan met de koers, waarbij we constructief meedenken aan oplossingen en kritisch zijn wanneer dat nodig is. En we hebben aangegeven dat wij openstaan voor de samenwerking met iedereen, alle partijen. Immers, elke stem is evenveel waard. We dienen naar de inhoud te kijken.

De verkenner geeft in zijn brief aan dat er in de zoektocht naar een nieuw college ondanks de brede bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen, vaak harde voorwaarden zijn gesteld. Dit heeft geresulteerd in een advies voor een coalitie met zes partijen. Verder wordt een voorbeeld genoemd in de brief over die harde voorwaarden, bijvoorbeeld ten aanzien van D66 en de PvdA en GroenLinks die elkaar vast zouden hebben willen houden.

Maar voorzitter, ook interessant is wat niet in de brief staat. Er waren namelijk nog meer harde voorwaarden ten aanzien van andere partijen. Meerdere primaire actoren binnen dit proces hebben ons geïnformeerd dat de PVV enkel en alleen vanwege haar naam door de partijen werd uitgesloten, niet vanwege de inhoud en ook niet vanwege onze Zoetermeerse fractie. Integendeel, onze fractieleden zouden juist vaak zijn geprezen vanwege de kennis en ervaring en goede opstelling.

Voorzitter, concreet betekent dit dat de inhoud, maar ook de samenstelling van onze Zoetermeerse politiek voor een deel van het proces en een deel van de deelnemers niet relevant lijkt te zijn geweest. Dit is betreurenswaardig. De landelijke politiek en het gebrek aan samenwerking wordt vaak als voorbeeld genoemd van hoe burgers het vertrouwen in de politiek verliezen, maar ook Zoetermeer heeft hier uitdagingen, zo blijkt. Dit, terwijl we de polarisatie in onze maatschappij alleen kunnen keren door met elkaar samen te werken.

Voorzitter, we vinden de aangekondigde motie over een democratiseringsagenda sympathiek, maar ik wil hier toch wel echt bij zeggen: echte democratisering begint hier in de raad. Ondanks deze situatie gaat onze fractie door met politiek op de inhoud en zullen wij wel de samenwerking blijven zoeken met alle partijen om zo het beste voor onze stad en onze inwoners te kunnen bereiken. Dank u wel.

De voorzitter: Ik wilde al inbreken, maar ik dacht al dat u aan uw laatste zinnen was. Dank u wel mijnheer Mooiman. Mevrouw Meijer, gaat uw gang.

Mevrouw Meijer (VVD): Dank voorzitter, nog geen week geleden werden we als raad geïnstalleerd en nu staan we hier alweer om met elkaar te debatteren over de verkenning en de formatie die ons staat te wachten. Er zit dus flink wat vaart in. Laat ik beginnen met alle partijen hier te bedanken voor de fijne en constructieve gesprekken die wij als grootste partij in de preverkenningsfase hebben gevoerd. En we zijn ook verheugd te lezen dat de heer Dekker zijn gesprekken ook zo heeft ervaren.

Voorzitter, ik zei het al, de vaart zit er goed in en dat ziet mijn fractie als iets positiefs. We willen met elkaar aan de slag en nu ligt er een advies voor over welke zes partijen hierin met elkaar het voortouw moeten nemen. U zult allen begrijpen dat dit niet de eerste en de enige mogelijke coalitie is die is verkend. En hoewel de verkiezingsuitslag vele opties mogelijk maakt, is dit niet de eerste optie die bij ons allen te binnen is geschoten. De Zoetermeerse VVD is echter heel blij met het advies voor deze zes partijen. We kennen de LHN en het CDA als betrouwbare coalitiepartners, Zó! Zoetermeer en ChristenUnie-SP als constructieve oppositiepartners en we zijn ook heel blij met de verantwoordelijkheid

die PDvZ toont om als relatief nieuwe partij toe te willen treden tot de coalitie. Deze zes partijen willen aan de slag met belangrijke thema's voor Zoetermeeders zoals woningbouw, veiligheid, zorg en welzijn. We willen de kloof tussen inwoners en politiek verkleinen en deze partijen zijn bereid elkaar tegemoet te komen.

Het advies roept wellicht ook teleurstelling op bij andere partijen die graag hadden meegedaan aan de coalitie. En dat begrijp ik. En hoewel onderlinge afspraken en problematische verschillen van partijen het wellicht lastig maakten voor die partijen om nu in een coalitie deel te nemen, staat ons wat de Zoetermeerse VVD betreft, niets in de weg om als coalitie en oppositie intensief met elkaar samen te werken. Ik zei het vorige week ook al, de uitslag roept ons daartoe op.

Ik rond af. Wij danken de heer Dekker voor zijn werk in de verkenningsfase en gaan met veel vertrouwen het formatieproces in. We kijken er niet alleen naar uit dit proces met de beoogde coalitie vorm te geven, maar ook zeker de andere partijen hierin te betrekken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meijer, ik zie nog twee interrupties. De heer Boerboom en dan de heer Van den Boomgaard.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dank u wel voorzitter en dank u wel mevrouw Meijer, ik hoorde u zeggen dat u de samenwerking aan wilt gaan met de oppositie, maar waarom wilde u die samenwerking niet aangaan bij het realiseren van een nieuw college? U heeft nooit met GroenLinks gesproken. Als derde partij van de stad denk ik dat we dat verdiend hadden om dat gesprek aan te gaan. U heeft dat gewoon keihard geweigerd, ook iets dat niet in het verslag staat van de heer Dekker. Hoe kijkt u daar tegenaan en hoe verwacht u dan straks die bruggen te gaan slaan?

De voorzitter: Mevrouw Meijer.

Mevrouw Meijer (VVD): Dank u wel voorzitter. We hebben het gesprek met GroenLinks zeker niet geweigerd en we hebben ook met u gesproken, maar we hebben natuurlijk wel gekeken naar alle mogelijke opties en gekeken naar welke opties tot een meerderheid konden komen en welke programmatische verschillen we dan zien in die verschillende opties. Dan had een samenwerking met GroenLinks voor ons niet de voorkeur.

De voorzitter: Nog een keer mijnheer Boerboom.

De heer Boerboom (GroenLinks): U heeft niet alleen bij ons die voorkeur niet gehad, maar als u naar de samenstelling kijkt in de raad, ziet u dat er straks een heel conservatief college zit, alle partijen aan de andere kant van de raad. Hoe denkt u die bruggen te gaan slaan, zeker na dit formatieproces waarin u het zo op scherp heeft gezet?

De voorzitter: Mevrouw Meijer.

Mevrouw Meijer (VVD): We zitten fysiek misschien allemaal aan een kant van de raad, maar politiek zitten we nog wel uit elkaar op sommige gebieden volgens mij. Ik denk dat we er met deze zes partijen, maar ook met z'n allen bij zijn om die bruggen te slaan en om te beginnen is dat om partijen te betrekken in 'wat gebeurt er in dat formatieproces?' En te kijken hoe we daar goed in kunnen samenwerken. Maar dat gebeurt daarna ook in deze raadzaal. We hebben een kleine meerderheid, de VVD hoopt op een dun coalitieakkoord. Het zou mooi zijn als we daar ruimte vinden om dan ook andere meerderheden te zoeken op bepaalde onderwerpen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar de heer Van den Boomgaard. Gaat uw gang.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Voorzitter bedankt. Ik hoor 'bruggen slaan' en ik heb vorige week ook gehoord dat de VVD het belangrijk vindt dat het stemgedrag van de inwoners omhooggaat, zodat er een hogere opkomst is. Dat is inderdaad rechtdoen aan democratie. Nu maak ik op uit woorden van uw voorganger, maar ook van wat bij onszelf binnen is gekomen, dat partijen gewoon worden uitgesloten en dat er dus gehoor aan wordt gegeven, dat die partijen niet om tafel zitten. Vindt u dat dan recht doen aan de democratie?

De voorzitter: Mevrouw Meijer.

Mevrouw Meijer (VVD): Ik vind het uitsluiten van partijen zeker geen recht doen aan democratie en

dat heeft mijn fractie dan ook zeker niet gedaan.

De voorzitter: De heer Van den Boomgaard.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Dan vraag ik me wel af waarom u dan wel gehoor geeft aan uw nieuwe partners in crime, om het zo maar te zeggen, en die partijen wel laat uitsluiten. Dus of u het nu zelf doet of niet, u gaat wel mee.

De voorzitter: Mevrouw Meijer.

Mevrouw Meijer (VVD): Nogmaals, we hebben niemand uitgesloten, ook de partijen die nu aan de formatietafel zitten hebben niemand uitgesloten. We hebben wel voorkeuren waarmee we samenwerken.

De voorzitter: Heel kort dan.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Dat laatste is per definitie niet waar. In het AD van Zoetermeer, een dag na de verkiezingen, werden we als FVD door een van uw collegegenoten in de toekomst al uitgesloten. Dus ik kan u dat artikel toesturen als u dat wilt. U gaat daar wel mee in zee. Dus u geeft geen gehoor aan de democratie en u zet kiezers dus buitenspel met dit college.

De voorzitter: Mevrouw Meijer, wilt u daar nog op reageren.

Mevrouw Meijer (VVD): Een laatste reactie dan, dat artikel is mij bekend dus dat hoeft u niet toe te sturen maar in de gesprekken die we hebben gevoerd, hebben we met elkaar afgesproken: alle opties komen op tafel en we kijken 'welke heeft de voorkeur?' Dat is hoe het proces is gegaan.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie nog een interruptie, als het goed is van de heer Louw. Gaat uw gang.

De heer Louw (PvdA): Ik heb nog een vraag aan mevrouw Meijer want de verkenner praat over harde voorwaarden en hij noemt daar drie partijen. Ik vraag me af wat de harde voorwaarden van de VVD zijn geweest.

De voorzitter: Mevrouw Meijer.

Mevrouw Meijer (VVD): We hadden eigenlijk geen harde voorwaarden. We hebben niemand vastgehouden en we hebben niemand uitgesloten en we hebben wel echt gekeken nu er zo veel opties zijn, 'welke partijen liggen dan programmatisch dichtbij ons, hoe kunnen we tot die mix van ervaren en minder ervaren komen?' Daarbij staat ook de PvdA op ons lijstje aan de kant van 'ervaren', want de vorige periode zat u ook in het college. Dus daar hebben we vooral naar gekeken. En naar 'wat heeft dan onze voorkeur?', et cetera. Maar we hebben niemand vastgehouden of uitgesloten.

De voorzitter: Ik hoorde van de griffier dat de heer Mooiman nog een interruptie heeft.

De heer Mooiman (PVV): Dank u wel voorzitter, ik heb ook met enige verbazing kennisgenomen van de woorden zojuist dat in deze coalitie of formatie niemand partijen uit zou sluiten. Ik ga geen namen noemen, dat vind ik niet netjes, maar van uw partners en van leden van uw eigen fractie hebben we vernomen dat ook in deze formatie wel degelijk partijen zoals de PVV zijn uitgesloten omdat de buitenwacht anders een verkeerd beeld zou krijgen en ik vraag me dan toch af hoe u dat ziet in verhouding tot uw woorden.

De voorzitter: Mevrouw Meijer.

Mevrouw Meijer (VVD): Ik snap dat u dat vraagt, maar voor mij is 'uitgesloten' toch echt iets anders dan 'niet de eerste voorkeur hebben'. Ook wij als VVD, hoewel we zeker in de Zoetermeerse raad het best vaak met een partij eens zijn en goed kunnen samenwerken, hebben aan onze achterban iets uit te leggen als we met de PVV bijvoorbeeld zouden samenwerken omdat u toch ook landelijke waarden vertegenwoordigt.

De **voorzitter**: De heer Mooiman.

De heer **Mooiman** (PVV): Integendeel, laat ik het zo zeggen, de antwoorden maken het er niet beter op. We hebben hier juist met elkaar de afgelopen jaren in de Zoetermeerse raad benadrukt dat Zoetermeer Zoetermeer is, met de Zoetermeerse politiek en Zoetermeerse mensen. Wat u nu doet, is dit proces vervormen tot een landelijk proces, een landelijk proces zoals we dat niet zouden willen. Hoe kijkt u dan daarnaar, bent u dan wel een lokale partij of bent u dan een verlengstuk van uw landelijke partij?

De **voorzitter**: Mevrouw Meijer.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Ik ben het niet met u eens, u vertegenwoordigt ook een landelijke partij hier in de Zoetermeerse raad. U bent allen Zoetermeerder net zoals wij, maar u brengt wel waarden en idealen mee vanuit de landelijke partij, net zoals mijn fractie dat ook doet. En vanuit die waarden en idealen bekijk je alle Zoetermeerse vraagstukken die we hier met elkaar bespreken en waar we over besluiten. En die idealen staan dan wat verder af van onze idealen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie verder geen interrupties, dan dank ik u voor uw inbreng mevrouw Meijer en ga ik over naar mijnheer Boerboom.

De heer **Boerboom** (GroenLinks): Voorzitter, een verkenning waarin niet de problemen van de stad centraal stonden, maar partijbelang en poppetjes, waarbij GroenLinks als derde partij van de stad keihard genegeerd is en dat alles in een verslag dat een eenzijdige weergave geeft van de gesprekken. Dit alles opsommend, kunt u begrijpen dat mijn fractie een slecht gevoel overhoudt aan het formatieproces in de afgelopen twee weken. Laat ik duidelijk zijn, dat slechte gevoel is niet omdat wij straks met trots oppositie gaan voeren. Het zit hem in het feit dat er nul ruimte is geweest om in brede zin met elkaar te kijken welke problemen we met elkaar moeten aanpakken om Zoetermeer Vooruit te helpen en hoe we bruggen kunnen bouwen tussen links en rechts en progressieve en conservatieve idealen. Partijbelang en poppetjes voerden de boventoon, waarbij GroenLinks als derde partij nooit als serieuze partner is gezien. Sterker nog, er werd over ons gepraat in plaats van met ons. En waar andere partijen bij het blok van VVD, LHN, PDvZ mochten aansluiten om tot twintig te komen, was er voor de rest geen ruimte om het bredere gesprek te voeren, niet om tot de samenstelling te komen die recht doet aan de verkiezingsuitslag, of die zorgt voor een goede balans in het college, maar puur vanuit machtsverhoudingen.

Het verslag van de informateur vertelt een heel ander verhaal, links zou keiharde eisen gesteld hebben. In het verslag worden deze nooit concreet. Daarnaast komt nergens in het verslag aan bod dat GroenLinks als derde partij is uitgesloten. We horen graag van de informateur hoe hij terugkijkt op zijn rol en zijn eenzijdige verslag.

Voorzitter, het proces samenvattend, kan GroenLinks zeggen dat de stad geen coalitie krijgt die recht doet aan de verkiezingsuitslag, een coalitie die geen bruggen bouwt, maar de verhoudingen tussen oppositie en coalitie al op scherp stelt voor ze begonnen zijn en een waarbij wij grote vraagtekens plaatsen bij de stabiliteit. Maar wat krijgt de stad dan wel als dit college er met elkaar uit komt? Een conservatief programma waarbij kwetsbare inwoners de rekening gepresenteerd krijgen van de tekorten en waarbij verduurzaming en groen secundair zijn. Om het concreet te maken: een minimaal aantal betaalbare sociale huurwoningen, geen groen en bomen, maar parkeerplaatsen en meer luchtvervuiling, beperking van de toegang van onze jongeren tot jeugdzorg en tot slot een stad die hekkensluit is in de aanpak van de klimaatcrisis en het afvalprobleem.

Voorzitter, ik rond af. We hebben veel vertrouwen in onze inwoners en organisaties om dit conservatieve beleid straks te compenseren. Samen met hen zal GroenLinks optrekken en zorgen dat het college niet om groen en sociaal beleid heen kan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Boerboom, voor uw inbreng. Dan is het woord aan mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Dank u wel voorzitter. Zes partijen gaan samen aan de onderhandelingsstafel zitten. De heer Dekker schrijft in zijn eindrapportage dat PvdA, GroenLinks en D66 harde voorwaarden stelden aan collegedeelname en dat ze er daarom niet bij zitten. Wij vinden het vervelend dat dit zo eenzijdig wordt geformuleerd. Dat is namelijk niet zoals wij de gesprekken hebben beleefd. De PvdA en GroenLinks hebben beide gepleit voor een stadsbestuur waarin de flanken en het midden elkaar in evenwicht houden waardoor een stabiel college met een breed draagvlak mogelijk is.

Wij willen verantwoordelijkheid dragen, samen met GroenLinks. We hebben aangegeven dat in het college het ook goed is dat alle partijen een ideologische zielsverwant hebben. Dat geldt voor links net zo goed als voor rechts. Bovendien is het, gezien de samenwerking tussen PvdA en GroenLinks in de Tweede Kamer en in Zoetermeer ook niet gek dat wij samen willen optrekken. D66 gaf tegelijkertijd aan dat zij voor eenzelfde balans ten minste een partij ter linkerzijde wilden hebben. Helaas bleek er bij in ieder geval de VVD en LHN grote weerstand om GroenLinks en de PvdA samen in een college te willen. Wij kregen er eerst niet de vinger achter waar de blokkade zat. Later begrepen wij dat er met name tegen GroenLinks bezwaren waren die wij vonden getuigen van weinig respect voor een coalitiepartij met wie je vier jaar hebt samengewerkt. Ook toonde men ter rechterzijde geen begrip voor het feit dat GroenLinks en PvdA met elkaar wilden samenwerken. Wij hebben diverse keren de handreiking gedaan om het gesprek aan te gaan met VVD en LHN om te kijken waar de weerstand nou zat en of we de lucht konden klaren en een blokkade weg konden nemen. Maar helaas wilde men niet met ons om de tafel. Dat heeft ons teleurgesteld, maar we hebben dus sterk de indruk dat men het niet eens over de inhoud wilde hebben, maar ons als combi gewoonweg niet wilde. En dat terwijl de rechtse combi VVD en LHN gewoon als vaststaand feit wordt gezien. Over harde eisen gesproken. En dat terwijl deze partijen vorige week zeiden dat ze niemand uitsluiten. Er zijn diverse pogingen gedaan door de informateur om ons toch los te weken. Als wij dat hadden gedaan zouden we waarschijnlijk in het college hebben gezeten of althans, aan de onderhandelingen mee hebben gedaan. Zo werd ons verzekerd, maar wij gooien GroenLinks niet voor de bus voor een eenzame wethouderspost in een verder nogal rechts college. Ook D66 heeft de rug recht gehouden en fijn dat er partijen zijn die niet voor de macht hun idealen in de uitverkoop doen.

Dit alles betekent dat Zoetermeer een rechts college krijgt. Dat is natuurlijk niet best en het doet, vinden wij, ook geen recht aan de progressieve kiezer, GroenLinks als derde partij van de stad en het dikke verlies van een tweetal beoogde coalitiepartijen. En net als GroenLinks vrezen wij dat er met betrekking tot duurzaamheid of betaalbare woningen geen grote stappen zullen worden gezet in de komende vier jaar. En de vraag is nu of er een dichtgetimmerd coalitieakkoord komt, of dat er ook voor de oppositie ruimte zal zijn om zaken te bereiken. Wij gaan het afwachten. En we zullen de komende weken goed gebruiken om met andere progressieve partijen, GroenLinks, D66 en misschien andere partijen die zichzelf dat noemen, samen te werken en te kijken hoe we met respect voor onze verschillen, samen in de komende vier jaar een stevige progressieve vuist kunnen maken. Daar hebben onze kiezers recht op. En tot slot voorzitter, mag ik dat misschien nog afmaken?

De voorzitter: Ik geloof dat mevrouw Van Leeuwen toch wil interrumpen.

Mevrouw Kraneveldt (PvdA): Oké, prima, dan wacht ik even.

Mevrouw Van Leeuwen (Lijst Hilbrand Nawijn): U moet mij even helpen en dat nader duiden. U zegt 'D66, progressief, GroenLinks, progressief, PvdA, progressief'. Maar u had toch alle gelegenheid met D66, tevens een progressieve partij toe te treden en dat zou toch juist wel recht hebben gedaan aan de verkiezingen? Of begrijp ik u niet goed?

De voorzitter: Mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw Kraneveldt (PvdA): Ik had het fantastisch gevonden als naast GroenLinks natuurlijk ook D66 en de PvdA in een in een college hadden gezeten. Maar ja, GroenLinks is toch wat dat betreft een natuurlijke partner voor ons op links. Wij zijn linkser dan D66, maar ik schaar zeker D66 ook onder de progressieve partijen, zeker op het gebied van duurzaamheid en ook wel op sociaal vlak. Misschien iets minder op het gebied van wonen, daar hebben we ook onze verschillen. Maar we hadden gehoopt er in een goed gesprek met elkaar uit te komen, in ieder geval de lucht te klaren. We begrijpen echt niet waar die weerstand tegen GroenLinks nu zo ontzettend vandaan kwam. En ja, wij werken natuurlijk samen met GroenLinks en dat hebben we ook gedaan toen we aan verschillende kanten van de streep stonden in de afgelopen vier jaar en onze partijen zijn dat natuurlijk ook landelijk aan het doen, dus wij vonden het niet meer dan natuurlijk dat wij onze vrienden op links hebben vastgehouden.

De voorzitter: Mevrouw Meijer, gaat uw gang.

Mevrouw Meijer (VVD): Dank u wel voorzitter. U geeft steeds aan 'omdat we landelijk samenwerken, gaan we dan hier ook samenwerken'. Begrijp ik nu goed dat dat de reden is waarom jullie elkaar dan zo hebben vastgehouden en waarom u niet zei 'ik wil best dat college in, maar niet als enige linkse

partij"? Daar kan ik ook nog in komen, maar er zit genoeg op links.

De **voorzitter**: Mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Ik weet niet of er genoeg op links zit. Het gaat nooit genoeg zijn natuurlijk, dat begrijpt u, maar het gaat natuurlijk niet alleen omdat landelijk onze partijen samenwerken. Dat is in iedere gemeente weer anders tussen GroenLinks en de PvdA omdat ook iedere situatie anders is, maar we hebben de afgelopen vier jaar, ook al zat GroenLinks in de coalitie en wij in de oppositie, toch heel goed kunnen samenwerken met elkaar. We voelen een verwantschap op het gebied van vele thema's en daarom hebben we gezegd 'als enige linkse partij hebben we niets te zoeken in een college met verder tamelijk rechtse partijen'. Daarom hebben wij GroenLinks ook vast willen houden, we willen het samen doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Meijer, zie ik nog, gaat uw gang.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dank u wel, u had volgens mij niet de enige linkse partij – als we dan nog over links en rechts praten – hoeven zijn, er is meer dan alleen GroenLinks. U kunt ons verwijten dat GroenLinks niet bovenaan het verlanglijstje stond, maar u had natuurlijk ook een andere keuze kunnen maken.

De **voorzitter**: Mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Ik zie op het gebied van linkse partijen niet veel andere keus dan D66 en natuurlijk hebben we ook heel positief over D66 gesproken. Dus wat dat betreft, is het denk ik helemaal niet zo gek wat we hebben gedaan.

Tot slot. Een lichtpuntje in de rapportage van de heer Dekker, die ik overigens wel van harte bedank voor zijn inzet, is zijn positieve oordeel over ons voorstel voor een democratiseringsagenda. Daar had ik het vorige week al over. Ik dien daarom een motie in om daarmee vaart te gaan maken en deze wordt mede-ingediend door GroenLinks. Zó! Zoetermeer, CDA en ChristenUnie-SGP. Dank u wel.

Motie nr. 2204-01 ingediend door PvdA, Zó! Zoetermeer, CDA, GroenLinks, ChristenUnie-SGP
Democratiseringsagenda

"De raad van de gemeente Zoetermeer, in vergadering bijeen op 4 april 2022;

constaterende dat:

- het opkomstpercentage bij de gemeenteraadsverkiezingen van 14, 15 en 16 maart in Zoetermeer met 52,3 % iets hoger lag dan het landelijk gemiddelde van 50,3%;
- het waarschijnlijk is dat het gelijktijdig houden van het Afvalreferendum voor een iets hogere opkomst heeft gezorgd;
- we niet weten of het opkomstpercentage zonder het Afvalreferendum tot onder de 50% zou zijn gezakt;
- het hoe dan ook zo is dat bijna de helft van de stemgerechtigde inwoners van Zoetermeer om hen moverende redenen niet naar de stembus is gegaan;

overwegende dat:

- er verschillende oorzaken te bedenken zijn waarom mensen niet gaan stemmen, zoals desinteresse of onbekendheid met wat de politiek doet, gewoon niet weten op wie je moet stemmen, boosheid over de (landelijke of lokale) politiek of gebrek aan vertrouwen dat je stem er ook echt toe doet;
- het een groot verlies is voor de democratie als zoveel mensen zich niet betrokken voelen bij of vertegenwoordigd voelen door het lands- of stadsbestuur;
- het niet goed is voor het mandaat van politieke partijen als zo weinig inwoners stemmen;
- het in Zoetermeer daarom goed zou zijn als er vanuit de politiek systematisch en structureel actie wordt ondernomen om onze inwoners meer, beter en tijdiger bij de politiek en de besluitvorming te betrekken;

verzoekt het presidium:

- een gezamenlijke werkgroep Democratisering van raad en college in het leven te roepen, waarin naast raads- of commissieleden ook een lid vanuit het college zitting kan nemen;

- de werkgroep de opdracht mee te geven een voorstel voor een 'democratiseringsagenda' op te stellen, die als doel heeft om de inwoners van Zoetermeer meer, beter en tijdiger bij de politiek en de besluitvorming te betrekken;
- daarbij nadrukkelijk ook te kijken naar nieuwe werkvormen en waar nodig input van de werkgroep Communicatie te vragen;
- hiervoor na de zomer een themabijeenkomst te organiseren om over dit voorstel van gedachten te wisselen, waarna een concrete agenda kan worden vastgesteld, waarmee raad en college de komende jaren samen met de stad aan de slag kunnen;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Kraneveldt. Die motie is dan ook bij deze ingediend en zal ook onderdeel zijn straks van de besluitvorming. Dan ga ik over naar de heer Velner. Gaat uw gang.

De heer **Velner** (SP): Dank u wel voorzitter, ik dank allereerst de heer Dekker voor zijn bespiegelingen rond de informatieopdracht.

De SP snapt dat met de huidige versnippering in het politieke landschap, het verlies van landelijke partijen en de winst van lokale partijen, de opdracht van de informateur geen eenvoudige was. De informateur geeft zelf al aan dat er minimaal vijf partijen nodig waren om een kleine meerderheid te behalen, echter de stap naar zes partijen is voor ons niet zo logisch als de informateur doet voorkomen. Er is nogal een groot verschil in verhoudingen tussen groot en klein binnen de voorgestelde coalitie. VVD, LHN en PDvZ aan de ene kant en Zó! Zoetermeer, CDA en ChristenUnie-SGP aan de andere kant. Wij vragen ons dan af in hoeverre de uitslag zich laat vertalen naar verhoudingen binnen de coalitie. Ik vraag me ook af of er geen andere opties mogelijk zijn geweest. Waarom vallen D66, PvdA en GroenLinks buiten de boot? We zijn nieuwsgierig naar welke opties er nog meer verkend zijn en waarom deze ook zijn afgefallen. En ik snap wel dat D66, PvdA en GroenLinks elkaar enigszins vast hebben gehouden als ze een deel van hun verkiezingsprogramma gerealiseerd willen zien. Ik zou dan van de informateur, dan wel van de twee grote partijen willen horen – nou ja, groot, ook zij hebben aanhang verloren – waarom zij niet met deze partijen verder hebben willen onderhandelen en ervoor gekozen hebben om een meerderheid te creëren door nog twee kleine partijen toe te voegen. In het verslag van de informateur geeft hij terecht aan, volgens ons als SP, dat het moeilijk is om te duiden welke boodschap in de uitslag verscholen ligt. We weten namelijk niet waarom de kiezers een keuze hebben gemaakt en waarom ze zijn thuis gebleven. Misschien komt dat ook wel doordat ze het vertrouwen in de politiek verloren zijn. Maar of het huidige college dat gaat omkeren, is maar de vraag. De drie grootste partijen hebben aangegeven dat de uitslag van de verkiezingen terug te vinden moet zijn in de samenstelling van het college. Laat het voor ons als SP niet duidelijk zijn waarom er maar twee winnaars van de verkiezingen in het voorgestelde college plaatsnemen en de overige vier partijen aanhang hebben verloren. Gaat dit bij de volgende verkiezingen niet voor nog meer versnippering zorgen? Wij zullen in ieder geval vanuit onze positie de samenwerking met iedereen in de raad blijven zoeken. Tot zover mijn bijdrage.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Velner. Dan geef ik het woord aan mevrouw Meurs. En even voor de nieuwe raadsleden, als u op uw huisje drukt in iBabs, kunt u de motie zien. Het woord is aan mevrouw Meurs.

Mevrouw **Meurs** (Zoetermeer Vooruit): Voorzitter, omdat Zoetermeer Vooruit totaal niet betrokken is geweest en alleen maar over en van andere partijen heeft vernomen hoe het formatieproces is gegaan en we verder dus volkomen in het duister tasten, kan ik ook geen verdere duiding geven over dat proces en ben ik benieuwd naar hoe andere partijen dat hebben ervaren. Een beetje ervan hebben we al gehoord inmiddels.

Ik vind het diep triest dat de VVD en de LHN, die als grootste partijen deze formatiekar hebben getrokken, niet eens het fatsoen hebben gehad om Zoetermeer Vooruit uit te nodigen voor een nadere kennismaking en om de mogelijkheden of onmogelijkheden van samenwerking te bespreken. Van de inwoners die de moeite hebben genomen om te gaan stemmen, is 7,6% aan de kant gezet, terwijl Zoetermeer Vooruit duidelijk heeft aangegeven haar rol te willen pakken en aan te willen schuiven. We waren zelfs op zoek naar een potentiële wethouderskandidaat van buiten de fractie voor het geval dat het struikelblok zou zijn bij de mogelijke vorming van een college. We hebben niet eens de kans gekregen om dat te vertellen.

Voorzitter, het doet pijn, maar u hoeft niet bang te zijn dat wij nu ineens zuur of verbitterd die komende vier jaar ingaan. Daar zijn onze inwoners niet bij gebaat en zo is Zoetermeer Vooruit niet. Zoetermeer

Vooruit blijft met gezond verstand en creativiteit oplossingen zoeken voor de uitdagingen waar we in een grote stad als Zoetermeer tegenaan lopen. Waarbij we de mening en belangen van onze inwoners vooropstellen, uitgaand van de mens en niet van de regeltjes, met begrip voor de jeugd, respect voor de ouderen en aandacht voor de natuur komen wij op voor gelijke kansen voor iedereen, ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst, geaardheid, opleiding of geloof, voor onderwijs, voor zorg en in armoedebestrijding, omdat het anders kan.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meurs, voor uw bijdrage in eerste termijn. Dan ga ik over naar mevrouw Van der Meer, Zó! Zoetermeer.

Mevrouw Van der Meer (Zó! Zoetermeer): Voorzitter, vorige week heeft Zó! Zoetermeer aangegeven dat wij kijkend naar de verkiezingsuitslag ervan overtuigd zijn dat het bestuur van deze stad meer contact moet maken met de bewoners en daarbij bedoelen we ook de ondernemers, de verenigingen en andere organisaties. Die verandering moeten we met elkaar gaan waarmaken.

Zó! Zoetermeer is de vijfde partij geworden en we staan klaar om in gesprek te gaan met VVD, LHN, PDvZ, CDA en ChristenUnie-SGP om te zien of we met elkaar een stabiele coalitie kunnen vormen. Een coalitie met zes partijen is geen eenvoudige zaak. Zó! Zoetermeer heeft zich voorgenomen om luisterend naar elkaar heel erg ons best te doen om tot een coalitieakkoord te komen. Een coalitieakkoord waarin alle deelnemende fracties zich voldoende kunnen vinden. Bij onze voornemens hoort ook dat we niet de oppositie volledig buitenspel zetten. We weten niet of dat gaat lukken, maar we gaan het zeker vol enthousiasme en optimisme proberen. De mooie woorden van de heer Dekker die schrijft dat Zó! Zoetermeer en ChristenUnie-SGP in hun huidige vorm nog niet eerder hebben deelgenomen aan het Zoetermeerse stadsbestuur, maar dat we alom worden gewaardeerd voor de constructief kritische bijdrage, geven ons moed om het met z'n zessen te proberen. Misschien nog wel goed om voor de geschiedschrijving de puntjes op de i te zetten. Toen ik voor het eerst in de raad kwam, waren er twee wethouders van de VVD, twee van de PvdA, een van het CDA en een wethouder van de ChristenUnie-SGP. Die laatste is momenteel commissaris van de Koning in Overijssel, dus toch ook nog goed terechtgekomen.

Voorzitter, wat ons betreft, gaan we snel aan de slag met onderhandelingen, zodat we binnen niet al te lange tijd het zittende college kunnen aflossen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie interrupties, ik ga eerst naar mijnheer Boerboom en dan mevrouw Brouwer. Mijnheer Boerboom, gaat uw gang.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dank u wel voorzitter, ik hoor mevrouw Van der Meer ook zeggen dat ze wil bouwen aan samenwerking met de oppositie. U heeft net van verschillende fracties al gehoord hoe groot de weerstand is op het proces dat gevoerd is. Hoe kijkt u daarop terug en ziet u het positief tegemoet of hoe denkt u die kloof straks te gaan dichten?

De voorzitter: Mevrouw Van der Meer.

Mevrouw Van der Meer (Zó! Zoetermeer): Ik denk dat we al een heel eind zijn als we het ietsje beter doen dan jullie de vorige keer.

De voorzitter: Mijnheer Boerboom.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dan neem ik aan dat u het hele college bedoelt en daar gaat u straks mee samenwerken, dus dan wens ik u veel sterkte.

Mevrouw Van der Meer (Zó! Zoetermeer): Hartelijk dank.

De voorzitter: Mevrouw Brouwer.

Mevrouw Brouwer (ChristenUnie-SGP): Dank u wel voorzitter. Als we het toch over de puntjes op de i hebben, in historisch opzicht, even dit: de ChristenUnie is in 2000 opgericht, dus de wethouder waar u het over heeft, was toen wethouder voor de GPV, RPF en SGP.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Brouwer, dat ik dat nog mee mag maken, mevrouw Van der Meer.

Mevrouw Van der Meer (Zó! Zoetermeer): Zo stond het niet in de notulen die ik erop nageslagen heb, maar ik ga nog even kijken. Maar ik heb goede herinneringen aan mijnheer Heidema dus wat dat betreft, gaan we de goede kant op.

De voorzitter: Ik kijk rond. Geen anderen, dan dank ik u hartelijk mevrouw Van der Meer en dan ga ik over naar mevrouw Van Leeuwen. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Leeuwen (Lijst Hilbrand Nawijn): Dank u wel voorzitter. Allereerst ook dank aan onze verkenner, de heer Dekker. Wij zijn van mening dat er een helder verslag ligt en dat er een zorgvuldige procedure is doorlopen op basis van de input van de twee grootste partijen, waarbij wij wilden dat er recht werd gedaan aan de verkiezingen, dat oud en nieuw elkaar zouden aanvullen, en dat we programmatisch met elkaar verbinding zouden kunnen gaan maken. We hebben dan ook vertrouwen in de zes partijen die het met elkaar willen gaan doen.

Vanzelfsprekend waren andere varianten mogelijk, maar die varianten konden niet op ieders instemming rekenen en als dan GroenLinks zo specifiek wil weten waar bijvoorbeeld voor LHN ook de blokade zat, dan zat dat ook op afval, want zij waren toch wel de partij die de afgelopen periode daarin het voortouw heeft genomen. En daar heeft de stad zich over uitgesproken.

Wij zien met deze zes partijen dat programmatische verbindingen mogelijk zijn, maar er zijn geen bondjes.

De voorzitter: Mevrouw Van Leeuwen, ik zie twee interrupties. Ik zat al te wachten. Eerst mijnheer Boerboom en dan mevrouw Kraneveldt.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dank u wel voorzitter, twee punten. Allereerst hoorde ik u zeggen 'het zit op afval', maar daar hadden we het gesprek over aan kunnen gaan en dat heeft u niet eens geprobeerd. U heeft ons letterlijk buitenspel gezet en u heeft 5000 kiezers van ons bijna letterlijk genegeerd, ik vind dat geen recht doen aan op z'n minst het gesprek aangaan. Dat verwijt ik u echt.

De voorzitter: Mevrouw Van Leeuwen.

Mevrouw Van Leeuwen (Lijst Hilbrand Nawijn): Waarvan akte, ik wil u openhartig aangeven op grond waarvan we hebben gemeend dat u niet onze voorkeur heeft. We hebben wel duidelijk aangegeven dat we wat dat betreft in de PvdA een betere partner zagen en we denken ook dat ze alle gelegenheid zouden hebben gehad met een D66 erbij. Twee progressieve partijen. Dat zou recht doen aan de verkiezingen. Maar mevrouw Kraneveldt heeft duidelijk aangegeven dat dat voor haar geen optie was en deze twee dingen samen maakten dat we meenden dat u niet de beoogde partner bent binnen deze coalitie.

De voorzitter: Mijnheer Boerboom.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dank u wel voorzitter, u heeft het net over het afvalbeleid, u heeft daar nota bene zelf voor gestemd. Als u daar zo op tegen was, had dan tegen het beleid gestemd, dan hadden we op dat moment een weg kunnen vinden.

De voorzitter: Mevrouw Van Leeuwen.

Mevrouw Van Leeuwen (Lijst Hilbrand Nawijn): Ik denk niet dat we dit gesprek opnieuw moeten doen. Ik denk dat we veelvuldig hebben gesproken over het afvalbeleid en dat daar ook veel amendementen op zijn geweest, juist omdat we ons daar niet zomaar in konden vinden en daar bleek ook wel enigszins de halsstarrigheid. Dat is dan wellicht een tweede punt waarom we de keuze niet voor u hebben gemaakt. Dat heeft te maken met de bestuursstijl die voor ons toch vaak ging om het doorzetten van eigen standpunten en minder oog hebben voor het grotere geheel. In dat geval hebben we gezegd dat onze voorkeur ergens anders naar uitging. Ik wil daar transparant over zijn, maar dat is wel het geval geweest.

Als we nu kijken naar de huidige coalitie zoals we die beogen te formeren, dan zien we dat er niet echt bondjes zijn. Er zijn inhoudelijk heel veel combinaties mogelijk, maar op verschillende thema's zullen er steeds verschillende partijen zijn die elkaar gaan vinden. We denken dan ook dat het heel veel ruimte voor de oppositie biedt om ook coalities te kunnen smeden en ook hun standpunten te kunnen inbrengen. En dat geeft dan ook voldoende basis voor een vertrouwen op een dun akkoord, waarbij voor LHN duidelijke accenten moeten terugkomen van veiligheid, bouwen, armoedebestrijding en ook

het beperken van de lasten. We denken dan ook dat de beoogde coalitiepartijen bij voorkeur met leidende principes moeten werken, dus geen akkoord met punten en komma's van A tot en met Z, maar een belangrijk principe dan zal zijn voor de LHN 'we doen het samen met de burger'.

De voorzitter: Mevrouw Van Leeuwen, ik zag mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw Kraneveldt (PvdA): Dank u wel voorzitter. Mevrouw Van Leeuwen, ik hoorde u zeggen dat u graag een dun coalitieakkoord wilt. Maar het hangt er maar van af wat erin staat natuurlijk want ook in een dun coalitieakkoord kunnen allerlei dingen staan die je wel hebt dichtgeregeld. Gaat u bijvoorbeeld ook percentages sociale woningbouw een vrije kwestie laten zijn, zou u zich daarvoor willen inzetten of gaat u dat met elkaar dichtregelen?

De voorzitter: Mevrouw Van Leeuwen.

Mevrouw Van Leeuwen (Lijst Hilbrand Nawijn): We zitten nog helemaal niet in de onderhandelingstafel en in die zin lijkt het me ook prematuur om daar nu een uitspraak over te doen. Volgens mij hebben we ons allen gecommitteerd aan Zoetermeer 2040 en daar ligt een rapport Louter aan ten grondslag en ik denk dat de beoogde coalitie daarmee gaat stoeien.

Ik had het erover dat een belangrijk principe voor de LHN is om het gezamenlijk te doen met de burger en daarom zijn wij wat ons betreft de komende vier jaar ook meer in de stad dan in het stadhuis. Wij verwachten dat daardoor het vertrouwen in onze democratie stijgt en dat dat uiteindelijk kan leiden tot een hogere opkomst. Als dat nog niet voldoende is, willen we nu al graag aangeven dat we de motie van de PvdA over de democratiseringsagenda zullen steunen. Dank.

De voorzitter: Dank u wel Mevrouw Van Leeuwen, ik zie verder geen interrupties meer dus dan ga ik naar mijnheer Blansjaar. Gaat uw gang.

De heer Blansjaar (PDvZ): Dank u wel voorzitter. Als eerste willen we de heer Dekker bedanken voor zijn snelle en effectieve aanpak met betrekking tot de informatiegesprekken. Het resultaat is er dan ook naar. Er ligt een voorstel om een coalitie te vormen die recht doet aan de veranderingen die bij de verkiezingen hebben plaatsgevonden. Mede gezien het feit dat diverse partijen elkaar vasthielden, is dit een van de weinige opties die mogelijk waren. Belangrijk daarbij was ook de wens om een goede mix te vinden tussen ervarenheid en nieuwkomers. De partijen die nu voornemens zijn een coalitie te vormen, willen vooral pragmatisch te werk gaan en willen de oppositie niet uitsluiten met een dichtgetimmerd coalitieakkoord. De problemen in Zoetermeer zijn uiteindelijk groter dan de partijidealen. Je moet juist de oppositiepartijen waarderen.

Voorzitter, tot slot. Met de huidige voorgestelde coalitie denken wij eruit te komen, ondanks dat het een pittige taak zal worden met zes partijen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Blansjaar. Mijnheer Van den Boomgaard heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Dank u voorzitter, ik hoor mijnheer Blansjaar net zeggen dat de coalitie oppositiepartijen moet waarderen. Hoe duidt hij dan zijn krantenartikel in het AD, een dag na de verkiezingen, dat hij juist al onze stemmers uitsluit?

De voorzitter: Mijnheer Blansjaar.

De heer Blansjaar (PDvZ): Ik sluit niemand uit, hoe komt u daarbij?

De voorzitter: De heer Van den Boomgaard.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Het stond een dag na de verkiezingen, dus 17 maart jl., misschien dat het 18 maart was, in het AD Zoetermeer, in een interview met de heer Blansjaar zelf, dat nota bene de Partij Democratie voor Zoetermeer de democratie dus geen eer aandoet en de FVD uitsluit.

De voorzitter: Mijnheer Blansjaar.

De heer Blansjaar (PDvZ): O dat, ja dat klopt.

De **voorzitter**: Ik zie verder geen opmerkingen en vragen meer. Dan gaan we over naar mevrouw Brouwer. Gaat uw gang.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Geachte voorzitter, geachte collega's. Allereerst wil ik informateur Sander Dekker bedanken voor de tijd die hij in onze stad heeft geïnvesteerd en voor het mooie advies dat hij heeft uitgebracht. Er stonden diverse woorden van wijsheid in die we moeten onthouden.

De ChristenUnie-SGP is vereerd met het vertrouwen dat spreekt uit het advies en dat we ook gevoeld hebben toen wij aan tafel zaten met de andere vijf partijen die worden voorgesteld, maar naast vereerd zijn we ook wel verbaasd. Het lag wat ons betreft niet voor de hand om dit voor te stellen. En zoals u weet, hadden wij gedacht dat het lokaler zou zijn dan dit, of misschien met D66 of de PvdA erbij. Maar we hebben begrepen dat dat niet is gelukt. We waren daar niet bij, maar we vinden het wel heel jammer dat het niet is gelukt.

En toch, als we het advies van de informateur lezen, dan begrijpen we het ook wel. Wij zien twee rechtse partijen, twee lokale partijen, waarvan een met veel ervaring en een met wat minder ervaring en twee christelijke partijen. En we begrijpen dat als je echt iets anders wilt doen dan de vorige keer, een partij omwisselen niet genoeg is.

En aan de andere kant, alle lokale partijen laten meedoen zoals wij voorgesteld hebben, doet misschien geen recht aan de uitslag, waar 50% van de stemmen lokaal is. We begrijpen dat CDA en de ChristenUnie-SP niet zijn gevraagd vanwege onze denderende verkiezingsuitslag, maar kennelijk vanwege de stabiliteit van de constructie. Voorzitter, het past bij ons om verantwoordelijkheid te nemen om constructief mee te doen. Wij denken – we hebben nu een gesprek gehad in de samenstelling van zes partijen – dat het moet kunnen dat het kan werken, dat we samen kunnen doen wat nodig is voor de stad en dat dan op een nuchtere, daadkrachtige manier waarbij ruimte voor het debat is in de raad. Juist omdat er aan de flanken partijen zijn overgebleven die niet vertegenwoordigd hoeven te worden in het college. We gaan dus ons best doen in de onderhandelingen en daarbij is ons verkiezingsprogramma uiteraard de insteek.

Maar naast die zes verkiezingsprogramma's die op tafel zullen liggen, moeten we als partijen ook uit kunnen stijgen boven onze partijbelangen. Dat zijn we verplicht aan onze stad, we horen de stad te dienen. We voelen een brede behoefte aan samenwerken, en dan heb ik het over de hele raad, maar ook over de zes partijen waar we het over hebben. Samenwerken met inwoners, samenwerken binnen de raad en ook samenwerken tussen raad en college. Wij vinden dat we als gekozen volksvertegenwoordigers verplicht zijn aan de stad om hieraan te werken.

Voor de komende vier jaar zien we veel uitdagingen. We denken aan onze financiën, de jeugdzorg, de polarisatie in de samenleving, de klimaatopgave, woningbouw. Maar wij zijn bereid om aan tafel te gaan en mee te werken aan het oplossen. We zullen ons best doen om er samen uit te komen in de komende tijd. Laten we aan de slag gaan op hoop van zegen en met goede moed. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Brouwer. Een interruptie van mijnheer Boerboom. Gaat uw gang.

De heer **Boerboom** (GroenLinks): Dank u wel voorzitter, twee vragen aan mevrouw Brouwer. Allereerst: vindt u dit een goede afspiegeling van de verkiezingsuitslag? Ook vanuit het feit dat u zegt 'we willen polarisatie tegengaan'? Ik denk dat er nu een heel polariserend landschap is ontstaan. En het tweede is: ik ken u als een partij met progressieve idealen, met name waar het gaat over duurzaamheid, maar ook over armoede. Hoe denkt u die binnen dit conservatieve college straks voor elkaar te krijgen?

De **voorzitter**: Mevrouw Brouwer.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Bedankt voor uw vragen. Zoals ik eerder in mijn bijdrage aangaf, dachten we niet meteen dat dit een goede afspiegeling was van de samenleving. We hadden ook niet gedacht dat dit het voorstel zou worden van de informateur, maar ik heb begrepen dat dit komt door de onderhandelingen. Daar waren we niet bij, maar we hebben de verhalen gehoord en begrepen hoe het is gegaan en daar moeten we kennelijk mee verder. En dat hoeft niet alleen maar tot polarisatie te leiden als we dat doen. Als we een college vormen en u gaat daar tegenover een progressief blok vormen, zoals mevrouw Kraneveldt net noemde, dan bevordert je polarisatie, maar dat was ik zelf niet van plan.

En uw tweede vraag. U kende ons als progressief op duurzaamheid en armoedebeleid, zei u. Hoe we dat gaan waarmaken in deze coalitie, dat gaan we zien. We gaan aan tafel zitten en kijken wat er uit-

komt.

De voorzitter: De heer Boerboom.

De heer **Boerboom** (GroenLinks): ik hoor u zeggen dat we een progressief blok gaan vormen, maar wat had u anders verwacht nadat we gewoon collectief geen keuze hadden? Dan vraagt dit college er toch zelf om om dat progressieve blok straks te gaan vormen en een vuist te maken? Dan gaan we ons toch niet uit elkaar laten spelen om elke keer een wisselende meerderheid rechts aan de meerderheid te helpen? Dat zou toch heel raar zijn?

De voorzitter: Mevrouw Brouwer.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Maar wie heeft het nu over spelen? Ik had het niet over spelletjes, ik had gedacht dat u op duurzaamheid met ons mee zou werken en een andere partij misschien met de VVD op een ander punt zou samenwerken. Waarom niet? Dat is toch democratie?

De voorzitter: Nog heel kort, als het kan.

De heer **Boerboom** (GroenLinks): Voorzitter, natuurlijk willen we met u samenwerken waar u die handreiking gaat doen aan ons, maar we hebben niet de illusie dat er met dit conservatieve college, maar u kunt ons verrassen straks, echt ruimte daarvoor ontstaat.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): We hopen u te verrassen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk rond en dan dank ik u hartelijk voor uw bijdrage in eerste termijn en ga ik naar mijnheer Schoonbeek.

De heer **Schoonbeek** (D66): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, haastige spoed is zelden goed. Helaas bekruipt ons dit gevoel bij het gevolgde proces. De verkenning lijkt vooral vanuit haast ingestoken te zijn en het werd ook net ook al heel trots verteld 'we zijn er snel doorheen, hebben snel resultaten geboekt', maar dat zal wat ons betreft ten koste gaan van de zorgvuldigheid. Tijdens de duiding van de uitslag noemden alle partijen een goede afspiegeling en een coalitie in balans, al dan niet in andere bewoordingen. Dat lijkt echter niet voor de verkenning te gelden. De drang naar snelheid heeft te weinig ruimte gelaten, onzes inziens, voor een breder gesprek zoals we enkele keren hebben aangegeven en verzocht. Het voelt voor ons niet als verkennen, maar als 'je mag aansluiten bij deze rechtse coalitie, maar niet teveel wensen'. Voorzitter, in het verslag lezen we wel verwijten naar partijen die voorwaarden stelden aan deelname, maar in het verslag lezen we niets over, bijvoorbeeld, het uitsluiten van GroenLinks en het niet betrekken in de gesprekken van Zoetermeer Vooruit. Het rechtse blok had de mind al opgemaakt. Er was geen ruimte meer om te luisteren naar onze wens om in elk geval te pogen om te komen tot een college in balans op basis van in eerste instantie bredere gesprekken. Het rechtse blok heeft ertoe geleid dat het beoogde college niet een afspiegeling is van hoe de kiezer heeft gesproken. De grote opgaven die voor ons liggen, mevrouw Brouwer zei het net ook, kunnen niet met het eenzijdig vormgegeven college worden aangevlogen, maar zoals wij hier in de raad zijn gekozen, met bijna een kwart van de leden van een linkse partij, en dan zie ik de SP, PvdA, en GroenLinks. Zo is de beoogde coalitie niet in balans, met niet 25%, een kwart, niet 10%, maar gewoon 0% deelname van linkse partijen aan dit college waarvan iedereen heeft geduid dat het in balans zou moeten zijn. Afsluitend, voorzitter, het moge duidelijk zijn, wij zijn niet te spreken over het gevolgde verkenningproces. Het proces had zorgvuldiger gekund en ook gemoeten. Desalniettemin wensen we de beoogde coalitiepartijen alle wijsheid toe om te komen tot een coalitieprogramma dat in balans is, en ook recht doet aan het verkiezingsresultaat.

De voorzitter: Mijnheer Schoonbeek, een interruptie van mevrouw Van Leeuwen.

Mevrouw **Van Leeuwen** (Lijst Hilbrand Nawijn): Mijnheer Schoonbeek, ik heb toch wat moeite met die framing van een rechts blok. Waarom heb ik dat? Omdat ik denk dat we meermaals met u aan tafel hebben gezeten en dat we u daar ook echt op thema's handreikingen deden omdat we heel goed begrijpen dat voor u belangrijk is dat zaken als cultuur en duurzaamheid terugkomen in een akkoord en dat u daar zichtbaar en herkenbaar in bent. Dat is wat wij u onmiddellijk boden en u heeft gezegd 'dat wil ik niet want ik wil uiteindelijk nog meer binnenhalen'. En hoe legt u dat straks uit aan De Boer-

derij en hoe legt u dat straks uit aan de mensen die een duurzaam karakter in de stad willen? U had toch die troef in handen?

De **voorzitter**: Ik zag mevrouw Meijer ook maar ik geef eerst mijnheer Schoonbeek even de gelegenheid te reageren.

De heer **Schoonbeek** (D66): Dank u wel voorzitter, bij mij is een gesprek niet hetzelfde als meermaals. We hebben elkaar een keer gesproken en daar was een heel duidelijke uitspraak dat met een partij als GroenLinks of PvdA samen in elk geval niet gesproken kon worden, dat was uitgesloten. We hebben de verkenner gevraagd om, als we dan niet in een coalitie konden, dan in elk geval het gesprek breder aan te vliegen en gezegd 'laten we dan in elk geval om de kou uit de lucht te halen, met elkaar in gesprek gaan'. Die optie bleek er niet te zijn en dat vinden we teleurstellend. Wilt u nu interrumperen?

De **voorzitter**: Ik wil u ook even de gelegenheid geven om uw antwoord af te maken.

De heer **Schoonbeek** (D66): Nee, prima.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Leeuwen.

Mevrouw **Van Leeuwen** (Lijst Hilbrand Nawijn): U zou me gewoon helpen als u klare wijn schenkt. Het is toch zo dat we u de gelegenheid hebben gegeven om een linkse partij aan uw zijde te krijgen en tevens op voor u belangrijke programmapunten de ruimte te bieden om die herkenbaar en zichtbaar terug te laten komen in een akkoord? Is dat nu ja of is dat nu nee?

De **voorzitter**: Mijnheer Schoonbeek.

De heer **Schoonbeek** (D66): Ik vind het heel ingewikkeld om uit het gesprek te citeren, maar ik ga het enigszins doen. We hebben aangegeven aan de verkenner, en daar was u niet bij, want dat was een telefoongesprek 'wij willen de gesprekken breder aanvliegen'. Wij wisten ook dat GroenLinks en PvdA elkaar vasthielden en wij hebben gezegd 'vlieg dat nu breder aan', maar die optie was er niet om dat bredere gesprek aan te gaan. Toen hebben we met u en de VVD in gesprek gezeten en daar was heel duidelijk 'er mag een partij bij aan tafel, links, en we kunnen kijken of we er programmatisch uitkomen'. Dat is wat u net bedoelde. En wij hebben gezegd 'dat is prima maar we willen sowieso eerst het bredere gesprek aangaan' en die optie was er niet. Die deur is dichtgegooid, die mogelijkheid was er niet en dat hadden we wel gewild.

De **voorzitter**: Ik zie mevrouw Meijer, gaat uw gang.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dank u wel. Vorige week zaten we hier met elkaar en heeft bijna iedere partij gezegd 'wat het ook wordt, oppositie en coalitie moeten goed met elkaar samenwerken'. Nu hoor ik u toch een paar keer spreken over het rechtse blok in het college, over verschillende blokken, terwijl ik alle beoogde coalitiepartijen juist hoor zeggen 'deze club gaat met elkaar het voortouw nemen en we gaan het samen doen in de raad'. Ik merk dat ik het echt jammer vind, dat de oppositie dan toch zelf nu die scheiding zo aanbrengt. Hoe ziet u dat?

De **voorzitter**: Mijnheer Schoonbeek.

De heer **Schoonbeek** (D66): Daar heb ik twee antwoorden op. Ik zie het ook als een rechts blok, in elk geval als volledig of voornamelijk rechts georiënteerde partijen, laat ik het zo zeggen. En dat is geen schande, daar hoeft u zich ook helemaal niet voor te schamen, maar het is voor mij wel een feit dat deze partijen een rechtse signatuur hebben.

En het tweede is, ik was nog niet klaar met mijn tekst, en daar kom ik nu aan. Desalniettemin wensen we de beoogde coalitiepartijen alle wijsheid toe om te komen tot een coalitieprogramma dat in balans is en recht doet aan het verkiezingsdebat en indien het niet lukt, zijn we altijd bereid om, zoals we eerder hebben verklaard aan de verkenner, in de bredere samenstelling van partijen een bijdrage te leveren aan het tot stand komen van een college. En indien dit het college wordt, dan wensen we de zes wethouders van deze zes partijen uiteraard veel succes met het besturen van de stad. Ongeacht onze rol hierin, en dat kan dus ook oppositie zijn, zullen wij de plannen die goed zijn voor de stad ondersteunen en de plannen die redelijk zijn voor de stad, zullen we proberen te verbeteren.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Schoonbeek. Ik zie verder geen reacties, dan ga ik over naar mevrouw Ter Laak. Gaat uw gang.

Mevrouw Ter Laak (CDA): Dank u wel voorzitter. Op de eerste plaats dank aan de verkenner voor zijn rapportage en ook dank voor het verkennen van de vele opties die er mogelijk zijn met deze verkiezingsuitslag. Het was inderdaad een puzzel en de puzzel kon op meerdere wijzen worden gelegd. Dat dit de uitkomst is, was voor het CDA enigszins een verrassing. Na de verkiezingsuitslag past ons een bescheiden rol. Dat heb ik ook voortdurend gezegd. Echter, de ambitie van het CDA om de stad te blijven versterken en bereid te zijn om daarin verantwoordelijkheid te nemen, bleef. En die blijft en het CDA Zoetermeer heeft er vertrouwen in dat we dat samen met deze partijen kunnen. Samen met deze partijen, de coalitie, maar ook samen met alle partijen in deze raad en vooral samen met alle inwoners van Zoetermeer. En dat samen was voor ons ook echt de rode lijn in het debat dat we vorige week hebben gevoerd over de duiding van de verkiezingen, maar het is ook een heldere oproep van de verkenner in zijn verslag. Doe het beste voor de stad door bruggen te slaan, door verbinding te zoeken en met elkaar samen te werken. Dat zal niet altijd makkelijk zijn. Dat zal een uitdaging zijn de komende periode, maar dat samenwerken in de raad, dat samenwerken met de inwoners in de stad, dat is de ambitie. Volgens mij moeten we daar met z'n allen naartoe werken en dat is ook de reden dat we de democratiseringsagenda van de PvdA omarmen. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Boerboom, gaat uw gang.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ik heb twee vragen aan mevrouw Ter Laak. Allereerst, u zegt 'bruggen te slaan', dat heb ik al meerdere toekomstige coalitiefracties horen zeggen, maar ook aan u de vraag. U hoort de weerstand die er vanuit de oppositie is. Hoe kijkt u daar nu tegenaan, ook vanuit de vorige periode waarin u niet tevreden was over die samenwerking. En nu start u weer met een valse start.

En de tweede vraag. U heeft de afgelopen periode uw uiterste best gedaan om de progressieve idealen van het CDA op de voorgrond te brengen en nu gaat u in een superconservatief college plaatsnemen straks, hoe denkt u dan die progressieve idealen nog te kunnen borgen?

De voorzitter: Mevrouw Ter Laak en straks mevrouw Van der Meer.

Wethouder Ter Laak (CDA): Ik begin bij de laatste vraag en de vraag naar de inhoudelijke inzet van het CDA. U heeft ons verkiezingsprogramma kunnen lezen dus u weet heel goed wat onze inzet zal zijn aan de onderhandelingstafel en daar zullen we dat verder vormgeven. Voor ons is het niet zozeer links-rechts, progressief-conservatief, we willen gewoon de stad versterken en dat willen we samen, volgens mij willen alle partijen dat in deze stad. Er liggen flinke uitdagingen waarbij Zoetermeer 2040 voor ons het vertrekpunt is om verder te bouwen aan deze stad.

Uw andere vraag was 'hoe wilt u die bruggen slaan?' Die bruggen wil het CDA en die willen alle partijen vooral samen slaan dus dat betekent dat we met elkaar in gesprek moeten blijven over 'wat is dan dat versterken van de stad, hoe ziet dat eruit en welke richting gaan we op?' En ja, ik ben het met u eens, we zijn in de vorige periode als coalitie en oppositie, en u zat toen in de coalitie, vanuit al die intenties van samenwerken gestart en dat is ook gelukt. Dat is het eerste stuk gelukt maar op een gegeven moment ging het mis en ik denk dat we die ervaring echt ter harte moeten nemen om dat niet te herhalen deze keer.

De voorzitter: De heer Boerboom.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Twee dingen. U zegt 'met elkaar in gesprek gaan'. Zoals u net heeft gehoord, is dat niet eens gebeurd tijdens de onderhandelingen. Zoetermeer Vooruit, maar ook GroenLinks, hebben die hand uitgestoken en gezegd 'laten we in ieder geval het gesprek aangaan', maar dat is dan toch niet wat u beoogt en u gaat nu wel in zee met de partijen die daarvoor kiezen. En het tweede dat ik u hoor zeggen is 'we zien onszelf wel als progressief en daar gaan we ons aan toetsen', maar ik denk dat geen enkele progressieve kiezer hier in deze stad zich herkent in dit college en denkt dat er ook maar enige progressiviteit in zit.

De voorzitter: Mevrouw Ter Laak en dan ga ik naar mevrouw Van der Meer.

Mevrouw Ter Laak (CDA): Ik heb aangegeven dat ik niet zozeer denk ik termen van links of rechts of

conservatief of progressief maar dat ik denk 'wat is het beste voor de stad en hoe kunnen we die inhoudelijke agenda samen bouwen?' en daar gaan we mee aan de slag.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Meer.

Mevrouw Van der Meer (Zó! Zoetermeer): Ik wil even reageren op mijnheer Boerboom want die is nu al de hele avond bezig om ons te framen in conservatief en wat dies meer zij en ik heb het idee dat u bezig bent meer afstand te scheppen dan toenadering zoeken. Het zou fijn zijn als u... Ik begrijp uw teleurstelling en vanavond laten we u ook nog even boos zijn, maar daarna hoop ik toch echt dat u ook weer constructief wordt. Want een van de dingen die ik heel fijn vond, is dat er in het verslag van mijnheer Dekker bijvoorbeeld staat dat we constructief kritisch zijn en dat verwacht ik eigenlijk ook van u. Mijnheer Boerboom, kom op, stap over uw schaduw heen. Iedere meerderheid is er eentje en we gaan het op deze manier proberen en we hopen dat u op een goede manier mee gaat doen.

De voorzitter: De heer Boerboom.

De heer Boerboom (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Volgens mij heeft de heer Schoonbeek het ook al gezegd, goede voorstellen zullen we steunen maar het proces heeft ons niet het gevoel gegeven dat we daar op de juiste weg zitten met elkaar. Het gaat helemaal niet over het feit dat we teleurstelling hebben over het feit dat we er niet bij zitten, het gaat over de teleurstelling die er is dat er geen gesprek mogelijk is en dat dat juist iets is dat we zo koesteren in deze raad, normaal gesproken. Daar zit de weerstand, dat vinden we gewoon heel jammer. Uiteraard gaan we ons best doen, maar die bal ligt straks bij de nieuwe collegepartijen om ons constructief op te zoeken. Dank u wel.

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Mohammadian.

De heer Mohammadian (Zoetermeer Vooruit): Ik heb een vraag aan mevrouw Ter Laak. Net zei mevrouw Brouwer van ChristenUnie-SGP dat u en ChristenUnie-SGP zijn gevraagd omdat jullie stabiel zijn. Hoe stabiel vindt u uw partij nu? Want u bent wel gehalveerd en meer dan 50% van de stemmen verloren.

De voorzitter: Mevrouw Ter Laak.

Mevrouw Ter Laak (CDA): Dank u wel. Zou ik ook nog mogen reageren op mijnheer Boerboom? Want u zegt dat u verwacht van die samenwerking dat het college u de bal toespeelt maar ik hoop wel van harte dat u de bal ook wilt aannemen.

U vraagt naar de stabiliteit van het CDA. We hebben de afgelopen vier jaar meegedaan in de coalitie en de VVD noemde het al, volgens mij zijn we daar een betrouwbare partner in geweest dus dat toont wel aan dat we op die manier stabiel zijn geweest.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie verder geen... Dank u wel mevrouw Ter Laak dan heb ik de heer Van den Boomgaard nog. Gaat uw gang.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Voorzitter, bedankt. Allereerst is het als Zoetermeer hartstikke fijn om te horen dat mijnheer Dekker twee fantastische weken heeft gehad in Zoetermeer en dat hij zich zijn jeugd goed kon herinneren. Dus daar zijn we als Zoetermeer natuurlijk bijzonder trots op. Zoals ik namens FVD, Forum voor Democratie Zoetermeer, afgelopen vergadering heb aangegeven, is de uitslag helder en is het samen met de heer Dekker aan de VVD en LHN te komen tot een goed, maar vooral gedegen college. Het zou de uitslag eer aandoen als VVD en LHN hun centrumrechtse principes konden delen met lokale en aansluitende partijen. In principe is dus mijn visie van afgelopen week gedeeld door de informateur de heer Dekker. Uiteraard is het wel de vraag of alle genoemde partijen zich in deze centrumrechtse visie kunnen vinden. Hierover heb ik mijn twijfels. Er waren immers betere opties geweest over rechts en daarmee was de stabiliteit en het delen van de visie in de minimale meerderheid van het college meer een zekere factor. Het is nu maar de vraag of de kiezer gediend is met het huidige voorstel gezien de verscheidenheid aan opvattingen van de formerende partijen. Wanneer we de democratie hoog hebben, moeten we de wil hebben ons eigen gezicht te behouden. Immers, daar zijn we om gekozen. Mocht dat weer niet zo zijn, doet dat geen recht aan de verkiezingen. En zo zal, vrees ik het vertrouwen in de politiek verder afnemen. Nu we afgelopen vergadering gesproken hebben over de afname van het vertrouwen in de politiek en wat we daaraan kunnen moeten doen, lijkt het mij wijs te kijken naar wie en welke partij het beste past in het centrum-

rechtse college in plaats van partijen uit te sluiten. Mijn vraag is of hier wel met een echt kritisch oog zo naar is gekeken. Er waren immers andere opties waarmee ook meer recht viel te doen aan de democratie en aan het terugwinnen van het vertrouwen in de lokale politiek. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Van den Boomgaard, voor uw bijdrage. Daarmee constateer ik dat alle fracties volgens mij het woord hebben gevoerd en stel ik voor, ik kijk naar mijnheer Dekker, dat hij kan reageren op een aantal vragen dat is gesteld en dan kijken we of er nog behoefte is aan een tweede termijn.

De heer **Dekker**: Voorzitter, er zijn mij niet heel veel vragen gesteld, maar misschien dat ik wel kan reflecteren op een paar dingen. Ik heb veel begrip voor de teleurstelling die ik bij een aantal partijen hoor. Dat heeft er ook mee te maken dat ik eigenlijk zelf verrast was door het feit dat alle dertien partijen in deze raad in mijn eerste gesprek ook aangaven de bereidheid te hebben om als er een beroep op hen zou worden gedaan, deel te nemen aan de coalitie aan het bestuur van de stad, dat ze daarover zouden willen praten. Dat is echt niet overal zo. Er zijn heel veel gemeenten waar sommige partijen in de oppositie, of partijen die hebben verloren, of partijen die klein zijn gebleven zeggen 'ik vind het allemaal prima, maar ik ga sowieso in de oppositie'. Dat was hier niet het geval. Alle dertien gaven aan die bereidheid te hebben. Maar niet alle dertien kunnen natuurlijk in een uiteindelijk college komen. Dat was ook mijn taak, om te verkennen wat de meest voor de hand liggende opties waren.

Ik begrijp de teleurstelling. Ik begrijp ook heel goed dat dat zich vertaalt in kritiek op het proces. De vraag is alleen of dat terecht is. Ik kan wat zeggen over harde eisen en blokkades die er lagen. Bijvoorbeeld omdat ik in mijn eerste gesprekken met alle partijen die vraag expliciet heb gesteld. Ik heb expliciet aan alle dertien partijen gevraagd 'zijn er harde eisen die je stelt als het gaat om de combinaties, ga je naar harde blokkades richting partijen?' Geen van de dertien partijen heeft harde blokkades tegen een andere partij opgebracht. Geen van de partijen heeft een andere partij per definitie uitgesloten. Ik vind het belangrijk om dat hier te melden. Misschien dat er in kranten andere dingen zijn gezegd, maar dit is wat uit de eerste inventarisatie is gekomen. Dat wil niet zeggen dat er niet aangegeven is dat het logischer is om zaken te doen met een partij die inhoudelijk op je lijkt, of dat het misschien verder af ligt, moeilijker wordt of problematisch is om met een andere partij die ver van je afstaat uiteindelijk zaken te doen. Daar komen voorkeuren uit voort. Maar harde blokkades, in de zin van partijen uitsluiten, heb ik althans niet kunnen waarnemen.

De **voorzitter**: Mijnheer Schoonbeek wil daar een vraag over stellen.

De heer **Schoonbeek** (D66): Dank u wel voorzitter, ik weet niet of het gebruikelijk is om in deze setting nog een vraag te stellen...

De **voorzitter**: Ik denk dat de heer Dekker wel wat gewend is.

De heer **Schoonbeek** (D66): Dat denk ik ook wel, dat kan hij aan, zeker weten. Bedoelt mijnheer Dekker de initiële gesprekken, de eerste gesprekken die zijn gevoerd, of ook de gesprekken daarna?

De heer **Dekker**: In de initiële gesprekken, maar ook in de gesprekken daarna, is nergens bij mij aangegeven, zo nadrukkelijk, dat andere partijen werden uitgesloten. Er is wel aangegeven dat er voorkeuren waren, en ook voorkeuren in de zin van 'dat vinden wij partijen die niet bovenaan ons verlanglijstje staan'. Als de heer Schoonbeek daaraan refereert, ook in de gesprekken bijvoorbeeld over GroenLinks is aangegeven 'als we een keuze moeten maken – en dat was de keuze van een drietal partijen, de drie partijen waarvan iedereen zei 'het is logisch dat die in ieder geval zitting nemen in een nieuwe coalitie – 'vinden we dat ingewikkeld', of 'dat staat verder van ons af' of 'dat zien we nu even niet zitten', maar hard uitsluiten...

De **voorzitter**: Ik zie allerlei handen omhoog gaan en dat mag, maar ik wil dan wel verzoeken om de interrupties kort te houden want anders loopt het heel erg uit de tijd. Mijnheer Schoonbeek en ik zag ook de heer Louw en de heer Boerboom en de heer Van den Boomgaard. We beginnen met mijnheer Schoonbeek, gaat uw gang.

De heer **Schoonbeek** (D66): Ik wil er geen welles-nietesspelletje van maken en volgens mij zijn er ook geen letterlijke transcripties van de gesprekken geweest, maar het woord 'dat is voor ons uitgesloten', is wel gevallen en dat voelt voor ons dan toch alsof iets is uitgesloten.

De **voorzitter**: Ik maak eerst even de ronde af en dan kan mijnheer Dekker reageren. De heer Louw.

De heer **Louw** (PvdA): Ja, ik zal het kort houden. Mijnheer Dekker, u framet natuurlijk toch in de brief die u heeft gestuurd aan de raad dat er harde voorwaarden zijn gesteld door drie partijen. Volgens mij hebben we vandaag ook harde voorwaarden gehoord van andere partijen, dus mijn vraag is waarom dat niet in uw verslag staat.

De **voorzitter**: De heer Boerboom.

De heer **Boerboom** (GroenLinks): Voorzitter, die vraag had ik ook, maar die had ik ook in mijn termijn net al gesteld, volgens mij. Het andere dat ik graag wil weten van de heer Dekker is waarom hij ervoor gekozen heeft de drie partijen VVD, LHN en PDvZ bijna te laten kiezen wat zij willen, in plaats van vanuit de inhoud van het gesprek te gaan bouwen, hoor ik u vooral zeggen 'zij mochten voorkeuren aangeven en die gingen we proberen met elkaar'. Dat is toch niet wat goed is voor de stad?

De **voorzitter**: De heer Van den Boomgaard.

De heer **Van den Boomgaard** (FVD): In de gesprekken... daar waren we niet bij, dus dat is dan een mooi iets. Maar als ik dan deze avond even terug ventileer op mezelf, hoor ik mevrouw Meijer wat zeggen over de PVV en dan refereert ze aan landelijk. Dat dat dan inderdaad uitgesloten was vanwege de ideale landelijk. En ik hoor de PDvZ hier duidelijk zeggen dat het klopt. Het stond ook in de krant. Dus dan is er toch gewoon over uitsluiting gesproken? Een dan kun je wel zeggen 'in principe', of politiek correct zijn en niet dat woord gebruiken, maar de intentie komt op hetzelfde neer: er worden partijen uitgesloten om hun landelijke idealen, of wat dan ook. Dus hoe is daar vorm aan gegeven, hoe is daar dan in die gesprekken inhoud aan gegeven?

De **voorzitter**: Ik ga terug naar de heer Dekker, gaat uw gang.

De heer **Dekker**: Voorzitter, ik heb daar expliciet naar gevraagd en ik heb daar zelf ook aantekeningen van gemaakt omdat dat heel erg mijn speelveld bepaalde, 'heeft het zin om bepaalde partijen met elkaar aan tafel te zetten?' Dan is een harde blokkade of harde eis wat anders dan een heel sterke voorkeur, of juist niet een heel sterke voorkeur. En wat er dan hier in de raad wordt geuit en wat er in de kranten wordt gezet, dat is voor mij allemaal wat minder relevant. Als u vraagt aan mij 'wat is er in de gesprekken naar voren gebracht?' dan constateer ik nogmaals dat geen van de dertien partijen een andere partij hard heeft uitgesloten, maar dan ook echt uitgesloten. Wel 'we zien daar grote problemen, dat wordt voor ons heel erg moeilijk', in dat soort teksten en dat soort taal, maar hard uitsluiten is net wat anders dan een heel sterke voorkeur en datzelfde geldt voor GroenLinks ook. Daar bestond in ieder geval bij de drie partijen waarvan u alle dertien had aangegeven 'die moeten sowieso in een nieuw college zitting nemen', in mijn ogen althans, ik heb dat niet zo opgevat, geen blokkade richting GroenLinks. Er bestond wel een heel sterke voorkeur om eerst andere serieuze opties te verkennen. Waar lagen wel harde eisen? Die lagen op twee vlakken. D66 stelde klip-en-klaar alleen aan tafel te willen komen met een andere progressieve partij en daaronder verstonden zij de PvdA dan wel GroenLinks, dan wel allebei. Ik heb aan de PvdA en GroenLinks, overigens ook in een apart gesprek met beide, gevraagd of ze echt zeker weten dat ze alleen maar met elkaar zouden willen deelnemen aan dit nieuwe college, ook in het licht van het feit dat er heel veel andere gemeenten in Nederland zijn waar, ondanks de landelijke samenwerking, de PvdA wel deelneemt, maar niet GroenLinks, of andersom. Hier in Zoetermeer, en dat zijn keuzes die je natuurlijk kunt en mag maken, hebben de beide partijen aangegeven dat alleen te willen doen met z'n tweeën. Dat kan, maar dat heeft dan wel consequenties voor de mogelijkheden die er zijn. Dat betekent dat de mogelijkheden waarin GroenLinks en PvdA al dan niet met D66 aan tafel zouden zijn beland, wat lager op de voorkeurvorgorde en lijstjes voorkwamen dan anders wellicht mogelijk was geweest. Ik kan u bijvoorbeeld twee varianten meegeven...

De **voorzitter**: Mijnheer Dekker, als ik heel even mag, ik zie twee vragen. Mevrouw Meijer in ieder geval en ik zag de heer Louw.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dank u wel voorzitter, mijn interruptie was nog even aan de heer Van den Boomgaard omdat ik persoonlijk werd aangesproken. Ik heb niet aangegeven iemand uit te sluiten. Ik heb over de PVV gezegd dat vanwege de normen en waarden en idealen die zij meebrengen, het voor onze achterban lastig uit te leggen is en daarom geen voorkeur geniet. Niet dat ze zijn uitgeslo-

ten. We hebben ook met de PVV, net als met u, gesproken.

De voorzitter: Dit roept natuurlijk allemaal reacties op en dat snap ik, maar dat gaan we volgens mij even niet doen, ik ga eerst naar de heer Louw en dan naar mijnheer Schoonbeek.

De heer Louw (PvdA): Ik reageer graag even op mijnheer Dekker, voorzitter. Ik vroeg u welke andere partijen harde voorwaarden hadden gesteld, u herhaalt nu welke voorwaarden D66, PvdA en GroenLinks hebben gesteld. Die kloppen en die staan ook in het verslag, maar u heeft natuurlijk niet voor niets de vraag tot drie keer toe aan de PvdA en GroenLinks gesteld of wij ook niet afzonderlijk van elkaar aan een college wilden toetreden. Er zijn dus blijkbaar harde voorwaarden gesteld, ik neem aan door LHN en VVD, dat deze twee partijen niet samen zouden kunnen toetreden tot het gesprek om te komen tot een nieuwe coalitie. Die harde voorwaarden staan niet in het verslag en mijn vraag is nogmaals: waarom staan de harde voorwaarden van andere partijen niet in uw verslag?

De voorzitter: Ik ga naar mijnheer Schoonbeek en dan ga ik terug naar de heer Dekker.

De heer Schoonbeek (D66): Dank u wel voorzitter, dat de combinatie die wij als ideaalplaatje zagen en die we ook in ons eerste gesprek hebben geschetst, D66, GroenLinks en PvdA, niet mogelijk was, bleek ons duidelijk. Toen duidelijk werd dat dat vooral op het persoonlijke vlak en met name op de ervaringen uit de afgelopen jaren was gestoeld, hebben we een aantal keer voorgesteld: laten we dan in elk geval de kou uit de lucht halen, ook om te kijken of we dan wel een coalitie met een of meerdere partijen kunnen doen, maar ook voor de fase daarna. Ik vraag me af waarom dat nu niet een optie was. En of dat nu niet de voorkeur van de verkenner had of niet van de partijen, maakt niet zoveel uit, maar ik snap niet waarom we niet hebben gezegd 'we pakken twee, drie dagen extra en we spreken met elkaar'.

Het tweede dat ik nog wil duiden, is dat toen dat redelijk vast leek te zitten, we in dat gesprek met de VVD en LHN ook nog niet heel scherp hebben uitgesproken, maar wel hebben genoemd, 'kijk anders ook eens naar een andere progressieve partijen als bijvoorbeeld de ChristenUnie-SGP. Misschien kan dat ons dan iets meer comfort geven, ook.' Daar hebben we ook van gezegd 'daar moeten we zelf ook intern nog naar kijken', maar we hebben gezegd dat er meerdere mogelijkheden waren om te komen tot een iets ander college.

De voorzitter: Dit zijn geen korte interrupties, wat mij betreft. Ik ga u echt verzoeken dat anders te doen want anders loopt dit heel erg uit. Ik snap heel goed dat we dat even moeten doen, maar ik stel toch echt vast dat we het even kort proberen te houden want we gaan zo langzamerhand ook met een herhaling van zetten komen, volgens mij. Ik zie de heer Van den Boomgaard, ook heel kort, en ik zie mevrouw Van Leeuwen nog heel kort.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Dank u wel voorzitter, ik wil het toch even aanstippen want hoe het ook gezegd is, of het woord uitsluiten nu valt, of het resultaat is uitsluiten, maar het woord niet gevallen is, daar gaat het nu juist om. En wat betreft de woordkeuze – om een linkse term te gebruiken – woorden doen ertoe. Dat is zo relevant. Juist waar we vorige week hier praatten over hoe we de democratie recht willen doen, dat we meer mensen willen laten stemmen, heb ik hier de grootst mogelijke vraagtekens bij of we met dit soort opmerkingen dus de democratie recht doen en het voor de kiezer aantrekkelijk maken om over vier jaar weer te gaan stemmen. Ik heb daar zorgen over.

De voorzitter: Dat is helder, die boodschap hebben we volgens mij al besproken. Maar mevrouw Van Leeuwen nog en dan ga ik echt naar de heer Dekker.

Mevrouw Van Leeuwen (Lijst Hilbrand Nawijn): Voorzitter. Misschien zag u de blikken van verbijstering die toch even hier door de raadzaal gingen. Ik hecht eraan onze inwoners en de media en wie er mogelijk nog meer meeluistert, goed te informeren. Wij als LHN en VVD hebben het comfort geboden aan D66 om ook te kijken naar ChristenUnie-SGP en dat is niet uit hun koker gekomen, dat is door ons persoonlijk voorgesteld als alternatief om dat comfort op de progressieve kant, die overigens ook prima terug te vinden is bij andere partijen hier in de raad, te krijgen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik stel voor dat mijnheer Dekker nu de mogelijkheid krijgt om zijn verhaal verder af te maken. Dat lijkt me ook goed voor het proces. Mijnheer Dekker, gaat uw gang.

De heer Dekker: Ja, voorzitter. De PvdA vroeg welke andere harde voorwaarden er zijn gesteld. Die

harde voorwaarden waren er niet. De enige twee harde voorwaarden waren de voorwaarden die ik ook in de brief heb genoemd. Daar kwam vervolgens wel uit dat het ook voor de drie partijen aan tafel helder was dat als de PvdA nodig zou zijn, in welke variant ook, dat altijd in combinatie met GroenLinks zou zijn, of dat als GroenLinks nodig zou zijn, dat altijd in combinatie met de PvdA was. Dat betekende als je dan kijkt naar welke mogelijke coalities dan hadden kunnen worden geformeerd, dat dat samenstellingen waren waarvan de drie daar aan tafel zaten, zeiden 'dan gaan wij eerst een of twee andere mogelijkheden nog verkennen'. En een van die mogelijkheden, eigenlijk de eerste die verkend werd nadat we het hele proces met de PvdA, GroenLinks en D66 hadden uitgeboord, leidde eigenlijk vrij snel tot een goede chemie en uiteindelijk het voorstel om daar dan ook de onderhandelingen mee te starten.

Voorzitter, misschien tot slot nog dat brede gesprek. Ja, dat brede gesprek had er in de ogen van de heer Schoonbeek toe geleid dat GroenLinks en de PvdA en D66 aan tafel zouden gaan zitten met de VVD, LHN en PDvZ, eventueel nog met andere partijen. Dat soort gesprekken zijn denk ik altijd goed. Dat doet u hier ook in de raad, maar de vraag is of dat had geholpen in het formatieproces. Want als je met te veel partijen om de tafel gaat zitten, dan wordt er ook naar elkaar gekeken 'ja, wie moet er dan nog van tafel af?', wetende hoe de voorkeuren liggen. Vandaar dat we hebben gekeken naar 'welke opties zijn mogelijk en denkbaar?', bijvoorbeeld de optie met de drie en D66 en Zó! Zoetermeer. Dat had ook recht gedaan aan de winst van de lokalen, dan had je ook goed programmatische verschillen kunnen overbruggen, maar dat was geen optie, want D66 gaf aan dat alleen te willen doen met ofwel GroenLinks, dan wel de PvdA. Er is ook gesproken, langdurig over een mogelijkheid van de drie met de PvdA en D66, dat dat misschien minder recht gedaan aan de winst van de lokale partijen. Maar dan had er een brug geslagen kunnen worden dus aan de ene kant de wat meer conservatief rechtse partijen en aan de andere kant en een wat progressiever blok. Ook die mogelijkheid behoorde niet tot de opties wege de innige verstrengeling van GroenLinks en de PvdA. Zo is dat gegaan.

Vervolgens, toen tot twee-, driemaal toe is gevraagd of de partijen dat echt zeker wisten, betekende dat vervolgens ook een volgende stap want dat is dan ook het eliminatiedeel van formeren, dat je op een gegeven moment ook zegt 'nou ja, ik ga het niet voor een vierde keer vragen, want als de PvdA iets helder zegt, dan wil ik dat ook serieus nemen. Ja, dan ga ik ook door naar een volgende stap'. Dat heb ik zo ook met de heer Schoonbeek besproken. Ik heb gevraagd 'weet u het echt zeker? Want de drie partijen hebben u daar graag bij en als u dat niet doet, is de kans groot dat u in de in de oppositie belandt, want dan worden eerst een aantal andere varianten verkend'. Hij was zich daar terdege van bewust. Dit zijn ook de consequenties die de partijen moeten dragen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Dekker, dan zie ik nog een paar vragen. Mevrouw Meurs, gaat uw gang.

Mevrouw Meurs (Zoetermeer Vooruit): Dank u wel voorzitter, mag ik mijnheer Dekker vragen wat naar zijn idee de reden is geweest dat Zoetermeer Vooruit helemaal niet is uitgenodigd voor een nader verkennend gesprek?

De voorzitter: Mijnheer Dekker.

De heer Dekker: Voorzitter, dat heeft denk ik heel weinig te maken... We hadden net de discussie over de programmatische verschillen met GroenLinks. In mijn optiek was daar met Zoetermeer Vooruit veel minder sprake van. Ik zag daar niet grote hobbels, althans. Ik constateer wel dat van de vier lokale partijen Zoetermeer Vooruit de kleinste is. En dat er ook aan tafel een wens bestond om niet alleen maar lokale partijen uit te nodigen, maar te streven naar een mix van lokaal, die recht deed aan de verkiezingsuitslag, maar ook wel met de ervaring. En dat heeft uiteindelijk geleid tot de variant die vandaag voorligt. Dat is geen negatieve keuze geweest. Maar veel meer de resultante van het wegen van verschillende elementen en belangen.

De voorzitter: Ik kijk rond of er nog vragen zijn. Als dat niet het geval is, dan hebben we natuurlijk formeel nog de tweede termijn en ik ga kijken of daar behoefte aan is in de raad. Ik zie allerlei handen omhooggaan, dan ga ik gewoon de rij af en dan ga ik kijken in hoeverre daar nog reactie op nodig is. De heer Mooiman, gaat uw gang,

De heer Mooiman (PVV): Dank u wel voorzitter. Ik kan het kort houden, er is veel gezegd, ook veel nieuwe informatie voor ons. Het is duidelijk dat tenminste een grote partij heel andere geluiden en woorden liet horen dan vanavond het geval is. Dat is jammer want we zijn liever fair en square naar elkaar. Er is ons in ieder geval voor of gedurende het proces nooit verteld dat landelijke politiek even-

tueel een probleem zou zijn, terwijl die mogelijkheid er natuurlijk altijd was. Dat gesprek is nooit gevoerd. We hebben wel altijd gehoord dat de landelijke politiek hier niets van doen heeft. En dat laatste, dat vinden wij nog steeds. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Mooiman. Mevrouw Meijer nog behoefte aan een tweede termijn? Ik denk het niet als ik het zo zie, de heer Boerboom, geen behoefte aan een tweede termijn? Mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw Kraneveldt (PvdA): Nou, niet echt niet een uitgebreide tweede termijn. We gaan zien wat het wat het gaat worden. Ik wil wel zeggen dat dat niet alleen van onze kant als een voorwaarde werd gesteld dat wij graag iets samen met GroenLinks willen doen. Er waren wel degelijk blokkades en ook harde eisen aan de andere kant. We betreuren het nog steeds dat die spiegel niet in het stuk staat, maar daar kunnen we niets aan veranderen. Het is zoals het is, dus wij wachten de komende tijd af. En we gaan zien wat het gaat worden.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kraneveldt. Mijnheer Velner nog een tweede termijn? Geen behoefte, mevrouw Meurs? Geen behoefte. Mevrouw Van der Meer?

Mevrouw Van der Meer (Zó! Zoetermeer): Voorzitter. Ik heb niet heel veel toe te voegen. Ik stel er wel prijs op dat als andere partijen het nodig vinden om kwalificaties uit te delen, wij de kwalificatie krijgen dat we een lokale partij zijn en al die andere woorden die we gehoord hebben, daar voelen we ons niet toe geroepen en die vergroten wat ons betreft de afstand. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Leeuwen? Mijnheer Blansjaar? Mevrouw Brouwer, gaat uw gang.

Mevrouw Brouwer (ChristenUnie-SGP): Dank u wel voorzitter, ik heb het tot nu toe nog niet echt gedaan maar ik wil me in de tweede termijn even verzetten tegen het frame dat ik hoor ontstaan over rechts en conservatief. Onze fractie is een voorbeeld van de samenwerking tussen een wat progressievere en een wat conservatievere partij en dat doen we binnen een fractie en we stemmen over het algemeen hetzelfde. In die zin hebben wij ook, om eerlijk te zijn, een harde voorwaarde gesteld: als je de ChristenUnie wilt, krijg je de SGP er ook bij en vice versa. Dat is gelijk een advies aan GroenLinks en de PvdA.

We zijn niet conservatief, maar constructief en dat is ook wat de informateur over ons heeft gezegd. De zes partijen die aan tafel gaan zitten, hebben elkaar gevonden, niet in rechts in conservatief, dan hadden wij daar ook niet gezeten, maar in nuchterheid en daadkracht en dat heeft voor ons goed gevoeld.

En ten slotte dit, als van links en rechts dezelfde kritiek komt, kun je veronderstellen dat je mooi in het midden zit.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Brouwer. Mijnheer Van den Boomgaard wil een interruptie? U mag dat ook straks in de tweede termijn doen als u dat wilt. Maar gaat uw gang.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Dan skip ik mijn tweede termijn, maar dit is dus exact waar ik mijn zorgen over heb. Tijdens campagnetijd zijn we wel conservatief, als SGP, of we zijn ChristenUnie progressief. Dat is allemaal prima. Dat is een keuze. Of we zijn centrumrechts, dat is prima, maar uiteindelijk distantieert iedereen zich van hetgeen waar de kiezer voor gekozen heeft terwijl er dus ook een mogelijkheid was om wel gehoor te geven aan het volledige programma, of in ieder geval aan meer daarvan, democratisch gezien. Dus ik snap eigenlijk ook niet dat je je eigenlijk distantieert van de coalitie, of dat mevrouw Brouwer zich distantieert van de term centrumrechts want dat is wel het motorblok dat dit gaat formeren.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Brouwer nog een reactie.

Mevrouw Brouwer (ChristenUnie-SGP): Ik doe moeite om een vraag te distilleren uit... Ik denk dat ik er wel wat van kan maken. U noemt het distantiëren van centrumrechts, dat is niet zo. Ik probeer gewoon een andere kwalificatie te geven aan de voorgestelde coalitie, in andere termen, zoals wij die ervaren hebben. Laat ik eerlijk zijn, we kwamen met enige scepsis naar het gesprek met die zes partijen. We dachten ook 'we gaan niet een rechtse coalitie aan een meerderheid helpen', maar zo was het helemaal niet. Toen we daar kwamen, was het zo niet. We hebben het ervaren als twee rechtse

bestuurders partijen, twee lokale partijen en twee christelijke, we voelden ons daar tot nu toe thuis.

De voorzitter: Ik kijk of mijnheer Schoonbeek nog behoefte heeft, geen behoefte. Mevrouw Ter Laak? Geen behoefte. Mijnheer Van den Boomgaard? Dan kijk ik of mijnheer Dekker nog behoefte heeft aan verdere... Ook dat is niet het geval. Dan constateer ik dat we de beraadslaging hierover mogen afronden, met dien verstande dat we nog een motie hebben liggen die is ingediend door onder andere PvdA, GroenLinks, Zó! Zoetermeer, ChristenUnie-SGP en het CDA, over de democratiseringsagenda en die zou ik in stemming willen brengen. Dat doe ik door eerst te vragen – dat doen we altijd – of er leden van de raad zijn die een stemverklaring willen afleggen hierover. Mevrouw Meijer, gaat uw gang.

Mevrouw Meijer (VVD): Dank u wel voorzitter, we hadden de PvdA al laten weten dat we ons niet helemaal kunnen vinden in sommige overwegingen en constatering die in de motie staan, maar het gedachtegoed en deze eerste stap ondersteunen we van harte en we zullen dan ook de motie steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Meurs.

Mevrouw Meurs (Zoetermeer Vooruit): Dank u wel voorzitter, ook wij zullen de motie steunen, maar we willen de toekomstige werkgroep adviseren om ook te googelen want er zijn al heel veel democratiseringsagenda's opgesteld die wellicht te gebruiken zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zag mijnheer Blansjaar.

De heer Blansjaar (PDvZ): Dank u wel voorzitter. Hoewel we moeite hebben met het dictum van de motie zullen we vanwege de noodzaak om een gezamenlijke werkgroep Democratie te formeren toch voor stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Mooiman.

De heer Mooiman (PVV): Dank u wel voorzitter. Het doel van de motie ondersteunen we, maar we willen nog wel aangeven, zoals we ook in ons betoog hebben gedaan, dat democratisering begint bij onszelf. Maar we zullen deze motie in ieder geval steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen nog met een stemverklaring? Als dat niet het geval is, is er iemand die stemming wenst over deze motie? Niet het geval, dan is die aangenomen, dank u wel. Daarmee ronden we agendapunt 8.a af. Mijnheer ledema, gaat uw gang.

De heer ledema (VVD): Voor we agendapunt 8 afronden, voorzitter, dat is ook het moment dat we als raad afscheid nemen van de heer Dekker als verkenners. Ik wil hem als initiatiefnemer van de informatie in ieder geval van harte bedanken voor het snelle werk dat hij heeft geleverd en het grondige werk dat hij heeft geleverd en voor de eerste bespreking die we daar al voor nodig hebben gehad. Ik denk dat het recht doet aan al het werk dat u voor ons gedaan heeft. Hartstikke bedankt, het was een mooie ervaring en ik weet dat u ons kritisch gaat volgen. Dus af en toe zullen we ongetwijfeld nog wat feedback krijgen. Bedankt. (applaus)

De voorzitter: Dank u wel mijnheer ledema en bij dezen wil ik als voorzitter van de raad ook de heer Dekker bedanken voor zijn werk en ook voor zijn aanwezigheid vanavond in onze raadzaal. En dank voor het werk dat u heeft verricht. Dat is altijd uitstekend, dus dat is prima. Ik zit even te kijken, wat mij betreft, gaan we door, ook gezien de tijd, maar misschien dat er behoefte is... Maar dat doen we vijf minuutjes, dan vraag ik echt dat u over vijf minuten terug bent, ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

b. Duiding uitslag referendum Afval- en grondstoffenbeleidsplan 2021

De voorzitter: Ik heropen de vergadering en ga verder met agendapunt 8.b Duiding uitslag referendum Afval- en grondstoffenbeleidsplan 2021. We hebben afgesproken twee minuten per fractie. Ik heb in ieder geval de heer Van Steenis al staan die een minuut extra heeft, net als mevrouw Kraneveldt.

Ik ga even kijken wie nog meer het woord wensen. Ik zie mevrouw Van der Meer, mijnheer Aptroot, mevrouw Wortel, mijnheer Blansjaar, mijnheer Smitskam, de heer Van Rumpt, mevrouw Bink, mijnheer Velner, mevrouw Frinking, mijnheer Schoonbeek. Heb ik dan iedereen gehad? Dan geef ik het woord als eerste aan mijnheer Van Steenis, gaat uw gang.

De heer Van Steenis (GroenLinks): Dank u voorzitter. Wat valt er over deze uitslag van het referendum te duiden? Er is niet veel verbeelding voor nodig om vast te stellen dat een ruime meerderheid dit raadsvoorstel niet ziet zitten. Voor mijn fractie GroenLinks, die altijd goed naar de inwoners luistert, is het duidelijk dat we het afvalbeleid niet op deze manier moeten uitvoeren. Ondanks dat ook heel veel mensen voor dit afvalbeleid hebben gestemd. Is daarmee alles gezegd? Nee, zeker niet. Ten eerste een opmerking over het proces, ten tweede over de inhoud, om af te sluiten met een dringende oproep aan het college voor de toekomst.

Om met het proces te beginnen. Dit is niet goed verlopen. We stellen als raad een onafhankelijk Referendumcommissie aan. Vervolgens pakken wij het werk weer af om zelf een tekst in elkaar te flansen. Dat kan natuurlijk absoluut niet en ik pleit voor een grondige evaluatie waarbij nadrukkelijk de rol van de Referendumcommissie, het college en de raad worden belicht.

De voorzitter: Mijnheer Van Steenis, een interruptie van mevrouw Van der Meer.

Mevrouw Van der Meer (Zó! Zoetermeer): Ja voorzitter, ik vind het heel vervelend, dat 'in elkaar flansen'. Wat we gedaan hebben, samen, ik en mevrouw Van Yperen, of mevrouw Van Yperen en ik, dat is de koninklijke weg, is het in elkaar geflanste raadsvoorstel vertalen in iets dat een beetje Nederlands was. Dus als u zegt 'in elkaar te flansen', dan denk ik 'in eerste instantie stond u er ook zelf op', we hebben heel erg ons best gedaan om die vraagstelling goed te maken, dus jammer dat u dat nu weer zo neerzet.

De voorzitter: Mijnheer Van Steenis, gaat u verder.

De heer Van Steenis (GroenLinks): Dank u voorzitter, flansen was vanuit mijn perspectief en op basis van mijn reactie toen ik het gelezen had en daar een inhoudelijke reactie op gaf en te horen kreeg 'dat kan niet, iedereen heeft er eigenlijk al naar gekeken, dus dit is het, punt'.

Een evaluatie die moet worden uitgevoerd door een onafhankelijke externe partij. Burgemeester, graag uw reactie daarop.

Na het proces nog even terug naar de inhoud. We hebben veel mensen gesproken, zowel uit onze eigen achterban, maar ook gewoon op straat en aan de deuren. Veel inwoners staan volledig achter de hoofddoelstelling van dit beleid om de hoeveelheid restafval te reduceren. Dit raadsvoorstel bestaat uit veel verschillende maatregelen, te veel en te complex, zeker voor een simpel ja of nee antwoord in een referendum. Vaak ging het om een enkel onderdeel waar de inwoners op tegen zijn. Daarbij kijkt de een meer naar duurzaamheid, tegengaan van verspilling van kostbare materialen en grondstoffen en de ander maakt zich zorgen over stijgende kosten. Dit jaar zien we op de gemeentelijke belastingaanslag al een stijging van bijna 5%. Voor een deel van de inwoners geeft dat zorgen, heel grote zorgen. Wonen wordt onbetaalbaar, want dit komt bovenop de prijsstijging voor de huur en extreme stijging van de energiekosten, maar ook het eten, kleding en eigenlijk alles wat nodig is voor de eerste levensbehoeften wordt duurder.

Dan is de vraag: hoe nu verder? Hoe komen we wel tot minder afval? Wat gaat het college hieraan doen? Laat ik hier heel duidelijk over zijn, als fractie GroenLinks vinden we dat dit moet op korte termijn. Weer twintig jaar niets doen is geen optie.

Voorzitter, ik kom tot afronding, met een blik op de toekomst, zoals mijn fractie GroenLinks dat ziet. Het is ontzettend belangrijk om veel meer naar de totale keten te kijken van producenten, via pakketbezorgers en winkels tot het gedrag van inwoners. De functie van de repairshops en kringloopwinkels, ze werden al even genoemd vanavond, kunnen we beter ondersteunen. En er moet grondig onderzoek naar verschillende alternatieven, bron- of nascheiding of een combinatie daarvan gedaan worden. Met oog voor draagkracht van de inwoners en een positieve stimulans voor degenen die zich bovengemiddeld inspannen om de hoeveelheid afval te reduceren. En uiteraard blijft de dialoog met de inwoners cruciaal. Hoe kunnen we samen de hoeveelheid restafval minimaliseren? Niet alleen informatie ophalen bij de inwoners, maar ook gedegen uitleg geven aan de keuzes die gemaakt worden.

De voorzitter: Wilt u afronden, mijnheer Van Steenis, want u bent ook al door uw extra minuut heen.

De heer **Van Steenis** (GroenLinks): Door mijn extra minuut? De laatste zin. We moeten het afvalbeleid dus meer aanvliegen vanuit het perspectief van de circulaire economie. De landelijke doelstelling volledig circulair is al in 2050, dus schouders eronder en aan de slag. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Van Steenis, dan ga ik naar mevrouw Kraneveldt. Gaat uw gang.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Dank u wel voorzitter. Zoetermeer heeft bij het afvalreferendum met een overweldigende meerderheid het nieuwe afvalbeleidsplan naar de prullenbak verwezen, maar waarom de inwoners tegen hebben gestemd, konden ze op het stembiljet niet aangeven. Daarom hield de PvdA een uitgebreide online enquête om erachter te komen wat onze inwoners nou echt over alle facetten van het afgewezen beleid denken, zodat we daar in de raad straks ook rekening mee kunnen houden. Bijna 600 inwoners deden mee. Ook in onze enquête stemde meer dan 81% tegen het nieuwe afvalbeleidsplan. Het nieuwe betaalsysteem waarbij je meer gaat betalen als je vaker afval aanbiedt, wordt door de inwoners met 79% eveneens duidelijk afgewezen. Wat we niet hadden verwacht, is dat 71% nascheiding en gebruiksgemak heel belangrijk vindt, maar 75% tegelijkertijd ook bronscheiding en bewustwording, dus daar zie je de twijfel van de inwoner, maar een meerderheid van 61% koos in onze enquête toch voor bronscheiding als dat de kosten omlaag brengt. Het betekent in ieder geval dat de grote meerderheid wel bereid is om zelf meer plastic te gaan scheiden. En dat is natuurlijk positief. Een andere opvallende uitkomst is dat 42% van de inwoners helemaal geen extra kliko wil, want ze zeggen voor 60% 'wij brengen het afval zelf al naar het milieueiland bij het winkelcentrum'. Maar waar 78% van onze inwoners wel massaal nee tegen zegt, is het minder vaak ophalen van de grijze kliko, want die gaat stinken en dat wil men niet. En men is ook bang voor afvaldumping op straat of bij de burens. Dat het ophalen van grofvuil gratis moet blijven is ook duidelijk. 66% wil het houden zoals het is. Uit onze enquête en uit de uitslag van het referendum blijkt dat er een grote fout is gemaakt. Het college heeft te veel verschillende dingen in een keer willen invoeren en als je het dan met een onderdeel niet eens bent, dan stem je tegen. Wij zijn voor een snelle stadspeiling om te zien hoe de inwoners erover denken. Daarmee moet het nieuwe college dan wat ons betreft snel aan de slag om zo spoedig mogelijk tot nieuw beleid te komen. Zorgvuldig, maar wel tempo, want ik denk dat onze inwoners verwachten dat we wel daar snel mee aan de slag gaan. Want ze willen nu wel weten waar ze aan toe zijn. Zorgvuldig, maar wel binnen redelijke tijd, dus.

De **voorzitter**: Mevrouw Kraneveldt, een interruptie van mevrouw Wortel. Gaat uw gang.

Mevrouw **Wortel** (Lijst Hilbrand Nawijn): Dank u wel voorzitter, ik hoor mevrouw Kraneveldt zeggen dat het met enige snelheid nu tot stand moet komen, dat we snel peilingen moeten houden en dat er een goed plan moet liggen en tegelijkertijd moet het zorgvuldig. Maar in mijn optiek kan dat niet want dat hebben we geprobeerd de vorige keer en dat is dus mislukt. Ik vraag me af hoe u dat dan ziet.

De **voorzitter**: Mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Nou, dan kom ik eigenlijk meteen bij het volgende wat ik wilde zeggen. Volgens mij moeten we faseren, laten we slim kijken op grond van die stadspeiling die je volgens mij redelijk snel kunt houden nu iedereen het onderwerp nog echt goed voor ogen heeft. En laten we kijken wat de mensen nu wel willen, wat eventueel wel kan en wat later kan. En dan moet je natuurlijk ook een goede informatiecampagne richting onze inwoners houden. En Zoetermeesters zijn dus best bereid om beter te scheiden, maar dan wel haalbaar en betaalbaar en eerlijk, ook voor kwetsbare mensen zoals ouderen en mensen met een laag inkomen. Dat wordt ook vaak gezegd. En of het dus bronscheiding wordt of nascheiding, of een combinatie, onderzoek daarnaar is altijd goed. Waar het uiteindelijk onder de streep om gaat, is de winst voor het milieu en als het even kan, ook voor de portemonnee van onze inwoners en gemeente zelf. Dat was het.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Kraneveldt, voor uw eerste termijn. Mevrouw Van der Meer. Gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Zó! Zoetermeer is blij met de uitkomst van het referendum omdat het zo duidelijk is: ruim genoeg stemmers om het referendum geldig te laten zijn en een overduidelijk nee op de vraag of het afvalbeleid ingevoerd moet worden. Natuurlijk is het wel nodig om goed te onderzoeken op welke punten de mensen hun nee hebben gebaseerd; was dat vanwege Diftar waar de Zoetermeesters in het verleden al een flinke hekel aan hebben gekregen, of ging het om de extra bak, het om de vier weken legen van de bakken, of het moeten betalen voor grofvuil? Er

liggen nog vraagstukken genoeg en wat Zó! Zoetermeer betreft, hoort daar ook de invoering van nascheiding bij. Maar eerst moet het raadsbesluit waar het referendum over ging, van tafel. Zó! Zoetermeer wil wel dat we blijven nadenken wat er moet gebeuren. We dienen daarom samen met ChristenUnie-SGP, PDvZ, VVD en FVD een motie in om het nieuwe afvalbeleid in te trekken, via de stadspeiling uitgebreid onderzoek te doen en het college te vragen met een vervolg te komen. Tot zover, dank u wel voorzitter.

Motie nr. 2204-02 ingediend door Zó! Zoetermeer, ChristenUnie-SGP, PDvZ, VVD, FVD
Besluiten na het afvalreferendum

"De raad van de gemeente Zoetermeer, in vergadering bijeen op 4 april 2022;

constaterende dat:

- volgens artikel 14 lid 1 van de referendumverordening een referendum als geldig wordt beschouwd indien meer dan 30% van de kiesgerechtigden een stem heeft uitgebracht;
- de opkomst voor het referendum Afvalbeleid met 51,9% ruim voldoende is om het referendum als geldig te beschouwen;
- op de vraag 'Wilt u dat het nieuwe afvalbeleid wordt ingevoerd?' 17,7% van de mensen het antwoord JA heeft gegeven en 81% van de mensen het antwoord NEE heeft gegeven;

besluit:

1. te verklaren dat het referendum Afvalbeleid geldig is;
2. de wens van het overgrote deel van de stemmers op te volgen door het nieuwe afvalbeleid niet in te voeren en aan het college te verzoeken om de raad een voorstel te doen om het omstreden raadsbesluit in zijn geheel in te trekken;
3. tevens het college te verzoeken om:
 - a. nader onderzoek te doen naar de wensen van de Zoetermeesters via de stadspeiling,
 - b. voor het eind van het jaar aan de raad een voorstel te doen met een plan van aanpak hoe de gemeente kan komen tot een toekomstig afvalbeleid dat wel gedragen wordt door de bewoners, waarbij de uitkomsten van de stadspeiling betrokken kunnen worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Van der Meer. De motie wordt opgehaald en is ook onderdeel van de beraadslaging, ik ga over naar de heer Aptroot voor zijn eerste termijn, dat is inderdaad zijn maidenspeech. Ik heb overigens niet begrepen, dat wist ik niet, dat u geen spreektijd heeft en ook geen interrupties krijgt, maar dat wil niet zeggen dat u ongebreidelde tijd van mij krijgt. Gaat uw gang mijnheer Aptroot.

De heer **Aptroot** (VVD): Voorzitter, hartelijk dank. Allereerst wil ik even zeggen dat ik het een eer vind dat ik hier voor het eerst mag staan. De meeste mensen die al langer in de raad zitten, hebben we me al redelijk vaak daar op de tribune gezien en de laatste jaren vooral via de laptop thuis, dit is toch wel wat leuker, denk ik.

De uitslag voor het van het referendum is voor ons in ieder geval heel duidelijk en helder. Van alle uitgebrachte stemmen heeft ruim 80% tegen het voorgenomen afvalbeleid gestemd en ondanks dat de opkomst van 51% zeer teleurstellend is, geeft de uitslag wel een duidelijk beeld van de wensen van onze inwoners. Het overgrote deel van de Zoetermeesters zit dus niet te wachten op dit volledige afvalbeleid. De verplichte bronscheiding, inclusief extra container, het betalen per afstort en de lagere ophaalfrequentie zijn veelgehoorde issues binnen dit beleid. Wij onderkennen en herkennen dan ook volledig de uitkomst van dit referendum.

Voorzitter. Wat mij wel tijdens de lange campagne duidelijk is geworden – we hebben heel veel Zoetermeesters gesproken, ondernemers, inwoners – is dat het overgrote deel zeker wel van mening is dat we iets moeten doen aan de grote hoeveelheid restafval die we hebben. Enkel als het over dit beleid ging, hoorden wij toch heel veel dat de lasten binnen het beleid gewoon zwaarder zijn dan de baten. Dan heb ik het niet over de financiële lasten. Inwoners willen best hun steentje bijdragen. Maar dan wel met het comfort en gemak dat past binnen een fijne woonstad.

We hebben ook heel veel inwoners gesproken die eigenlijk niet goed wisten wat er nou precies bij dat afvalbeleid aan de hand was, waar het referendum exact over ging. Ik denk dat de communicatie vanuit de gemeente hierover de inwoners onvoldoende heeft bereikt en zelfs af en toe niet heeft geholpen. Voorzitter, ik rond af. Wij komen dus zoals eerder genoemd, tot de conclusie dat wij de uitkomst

volledig ondersteunen en willen afzien van het voorgenomen afvalbeleid. Ik zie hier voor ons als raad en voor het toekomstige college een uitdaging voor de komende periode. Hoe zorgen wij ervoor dat er een goed beleid komt dat op steun kan rekenen van al onze inwoners en waarmee we aan de slag kunnen? Juist daarom dienen wij de motie samen met Zó! Zoetermeer in, zoals mevrouw Van der Meer net al heeft aangeboden aan u. Dank u wel. (applaus)

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Aptroot voor uw maidenspeech, fantastisch gedaan, hartstikke mooi. Ik ga naar mevrouw Wortel, gaat uw gang.

Mevrouw Wortel (Lijst Hilbrand Nawijn): Voorzitter, dank u wel. LHN bedankt de inwoners die het proces om tot een referendum te komen in gang hebben gezet omdat het heel goed is geweest dit te laten uitvoeren. Voorafgaand aan het referendum was budget beschikbaar voor initiatieven om inwoners te informeren over het referendum en over het afvalbeleid. Vreemd daarvan vonden wij dat een van de groepen die gebruikmaakten van dit budget, leden had die bij de raad op de stemlijst stonden. Dat vonden wij vreemd, en met ons meerderen, en daar hebben wij met elkaar vragen over gesteld en antwoorden op gekregen.

Het is goed dat het referendum 51,8% opkomst heeft gehad, waarvan 81% tegen het voorstel is geweest. LHN ziet daarin een nieuwe kans om tot een goed afvalbeleid te komen. We zijn er dan ook heel erg tevreden over dat het zo is gegaan. Eerder hebben wij voor gestemd, maar zoals mijn collega al zei, hebben we in een college met elkaar afspraken gemaakt en we zijn daarbij tot het best haalbare gekomen.

Goed, we gaan, als het goed is, de toekomst in met een nieuw afvalbeleid waarvoor we met elkaar vanuit het nieuwe college, met de raad en vooral met de inwoners een mooi proces gaan doorlopen. We hebben een motie aangenomen voor de democratische commissie en wellicht kunnen we daar nog wat informatie uit krijgen om met elkaar tot iets moois te komen. Voorzitter, dit is het even voor nu.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Wortel voor uw eerste termijn. Dan ga ik naar mijnheer Blansjaar.

De heer Blansjaar (PDvZ): Dank u wel voorzitter. De inwoners van Zoetermeer hebben gesproken. Met de grote opkomst bij het afvalreferendum en de overduidelijke uitslag kan het niet anders dan dat het voorstel van tafel moet. Het huidige voorstel ging ervan uit het de inwoners steeds moeilijker te maken. Dat blijkt niet de goede weg te zijn. Laten we eerst ons oor te luisteren leggen bij de bewoners. Hoe zien zij de oplossing voor het verminderen van het restafval? Iedereen die je spreekt, is zich ervan bewust dat restafval minder moet. De grootste bezwaren die je hoort zijn: geen extra bak in een toch al kleine tuin, om de veertien dagen ophalen van de grijze bak. Zeker bij mensen die incontinent zijn en luiers hebben. Grofvuil gratis ophalen, het is vooral voor de zwakkeren in de samenleving toch wel een pijnlijke zaak als dit niet meer gratis zou kunnen, en niet betalen voor restafval. Diftar. Deze punten hebben we ook al eerder gehoord van anderen.

Laten wij niet de fout maken die vele steden voor ons hebben gemaakt. Leg je oor ook eens te luisteren bij gemeenten waar ze het wel goed voor elkaar hebben. In Zoetermeer hebben wij vele woonvormen. Elke woonvorm vraagt een andere aanpak, maatwerk per woonvorm is dan ook nodig. Voorzitter, daarom willen wij de motie van Zó! Zoetermeer mede in om tot een goed afvalbeleid te komen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Blansjaar voor uw eerste termijn, dan ga ik over naar mijnheer Smitskam.

De heer Smitskam (PVV): Dank u voorzitter. Op 14, 15 en 16 maart jl. hebben de Zoetermeerse inwoners middels het referendum hun oordeel gegeven over het voorgenomen afvalbeleid van het vorige college. Dat de Zoetermeerders daar niet bijster enthousiast over waren, heeft het referendum glashelder gemaakt. Maar liefst 81% stemde tegen.

Ook onze fractie is vanaf het begin ondubbelzinnig tegen dit voorstel geweest. Tijdens een eerder debat hebben wij aangegeven dat dit afvalbeleid niet zou leiden tot oplossingen, maar tot problemen. En ook hebben wij verschillende keren vragen gesteld die gerelateerd waren aan het afvalbeleid. Door minder vaak op te halen, verminderen we de kosten voor de gemeente, maar verhogen we de kans op meer illegale dumpingen waardoor de stad vervuult, meer ongedierte wordt aangetrokken en er ongezonde situaties ontstaan. Het betaalbaar stellen van ophalen van grofvuil, heeft eenzelfde effect. Ook op die derde klike in de voor- of achtertuin zit niemand te wachten. Dat we met z'n allen minder afval moeten produceren, daar zijn we het mee eens. Maar dit moet onzes inziens door wetgeving op lan-

delijk niveau worden aangepakt. Het probleem wordt niet veroorzaakt door de consument, maar door de supermarkt en de verpakkingindustrie. Komkommers en andere groentes, evenals fruit, in plastic verpakt, dat moet en kan anders.

Hoe het wel moet, hoe we tot een efficiënt en effectief beleid kunnen komen waar de Zoetermeesters zo min mogelijk last van hebben? Met betrekking tot kosten denken wij dat nascheiding in plaats van bronscheiding al een verschil kan maken. Niet voor niets stappen steeds meer gemeenten over van bron- naar nascheiding. De nascheidingsinstallatie van de Afvalverwerking Rijnmond scheidt en sorteert folies, plastics en drankkartons uit huishoudelijk restafval, onder andere uit Leiden, Den Haag, Utrecht en Rotterdam. De teruggewonnen plastics en drankkartons worden gesorteerd en/of direct aangeboden bij recyclers. Met het nascheiden van plastics en drankkartonnen helpen ze gemeenten een mechanisch handje in het realiseren van hun doelstelling en blijft onze inwoners extra problematiek bespaard.

De voorzitter: Zou u willen afronden?

De heer Smitskam (PVV): Ja, mijn laatste zin. We begrijpen dat het hoe dan ook een uitdaging is om tot een goed afvalbeleid te komen. Onze fractie is bereid om mee te denken en eraan mee te werken om gezamenlijk tot goede en aanvaardbare oplossingen te komen. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Smitskam, voor uw eerste termijn. Dan ga ik over naar de heer Van Rumpt en ook voor de heer Van Rumpt is het zijn maidenspeech.

De heer Van Rumpt (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, onze inwoners hebben met 81% tegen een duidelijk nee gezegd tegen het voorgestelde afvalbeleidsplan. Dit betekent terug naar de tekentafel. Waar is nu precies nee tegen gezegd? Tegen het gehele plan? Tegen bepaalde onderdelen? Wat ChristenUnie-SGP betreft, kijken we via een stadspelling naar de wensen van onze inwoners; welke onderdelen van de voorgestelde lijst kunnen bij het grofvuil en welke onderdelen kunnen we recycleren? Daarnaast starten we, wat ons betreft, al met het onderzoek naar de voor- en nascheiding. De uitkomst hiervan is van belang om straks de juiste keuzes te kunnen maken. Voorzitter, we zullen met de nieuwe raad op zoek moeten gaan naar een afvalbeleid dat op voldoende draagvlak kan rekenen van al onze inwoners. Tegelijkertijd is het duidelijk dat we wat moeten doen. Niets doen is geen optie. Enerzijds vanwege de stijgende kosten, anderzijds vanwege de duurzaamheid. Met elkaar moeten we zorgdragen voor de schepping, onze aarde. Dat kunnen we alleen met elkaar, met de hele raad met al onze inwoners en onze ondernemers. Alleen zo kunnen we een afvalbeleid voeren dat op voldoende draagvlak kan rekenen en zo ook daadwerkelijk kan bijdragen aan een duurzaam Zoetermeer. Dank u wel. (applaus)

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Rumpt, ook dank voor uw maidenspeech. Heel goed, heel mooi! Ik ga over naar mevrouw Bink voor haar bijdrage. Gaat uw gang.

Mevrouw Bink (Zoetermeer Vooruit): Voorzitter, dank u wel. De kiezer heeft gestemd en dat is een duidelijk verhaal. De kiezer is, zo hebben wij begrepen, in onze gesprekken met de stad, tegen Diftar, tegen een keer in de vier weken de grijze bak ophalen, tegen dat je, als je een plastic bak krijgt, je die ook weer in kan leveren, kortom, ook tegen het betalen van grofvuil.

Wat wil Zoetermeer Vooruit nu eigenlijk wel? We willen een gedegen onderzoek voordat er een nieuw raadsvoorstel komt, een onderzoek waar niet alleen geld, maar ook gemak voor de inwoner een rol speelt. Het is voor een klein huishouden een hoop gedoe om alles in de keuken te scheiden en in bakken te doen. En we vinden het ook belangrijk dat al die bakken die voor de deur staan, dadelijk in de straat, verpaupering geven. Dat geeft een vies gezicht en er is ook nog angst voor afvaldumping. Dus daar zijn we ook niet blij mee. En vergeet niet dat de inwoner in Zoetermeer al heel veel doet; we scheiden over het algemeen al glas, plastic, papier en drankkartonnen. En waar zijn we allemaal niet mee bezig? Met heel veel. Alleen dat plastic. Dat is het grote probleem, dat plastic is zo ingewikkeld geworden dat je bijna een studie gevolgd moet hebben om het goed te doen. Dus dat is heel erg vervelend. En laten we de inwoners ook niet laten opdraaien voor de problemen die veroorzaakt worden door de fabrikanten. We hebben hier de komkommers al gehoord, we hebben de paprika's, we hebben de broccoli. We kunnen daar natuurlijk ook eens een keertje goed naar kijken.

We vinden het ook belangrijk dat het misschien beter is om de inwoners meer te verleiden dan te straffen of te dwingen iets te gaan doen. En voor de rest kijken we ook heel erg uit naar een raadsvoorstel dat gesteund wordt door de raad of een groot gedeelte de draad zonder een eindeloze hoos aan moties en amendementen. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Bink, voor uw eerste termijn. De heer Velner.

De heer Velner (SP): Dank u wel voorzitter. Uit de uitslag van het referendum blijkt dat meer dan 80% van onze inwoners het voorgestelde afvalbeleid niet wil. Het blijkt dan ook duidelijk dat het huidige voorstel dat er ligt, voor onze inwoners een stap in de verkeerde richting is, dan wel een stap te ver. De SP is blij met deze uitkomst. Het mag duidelijk zijn dat we in de toekomst nog wel verder moeten praten over de wijze waarop we met ons afval moeten omgaan aangezien de kosten voor verwerking ervan waarschijnlijk blijven stijgen. Eigenlijk blijkt uit het referendum ook dat we dat niet met te grote stappen moeten doen en dat er veel communicatie op dit vlak nodig zal zijn. Hoe zorgen we ervoor dat we in de toekomst onze inwoners mee krijgen in de gedragsverandering? Volgens ons kan dat alleen maar door te beginnen met een nulmeting, waaruit naar voren moet komen wat de hoeveelheid afval is dat een huishouden aanbiedt. Geef dan vervolgens ook aan dat het mogelijk is om deze afvalstromen te verminderen. Dit in combinatie met andere vormen van gescheiden afvalinzameling en de kwaliteit daarvan. Er zal daarbij veel meer differentiatie aangebracht moeten worden tussen verschillende groepen huishoudens, waarbij je ook oog moet hebben voor de verschillende woonvormen in Zoetermeer. Het maakt nogal wat uit of je grondgebonden woning hebt of in een flat woont. Daarnaast vragen jonge gezinnen met luiers of ouderen met incontinentiemateriaal om een specifieke oplossing. Nog even los van de afvalstroom bij kringloopwinkels. College, ga hiermee aan de slag en zorg ervoor dat er niet nogmaals een referendum nodig zal zijn over een nieuw in te voeren afvalbeleid. Doe het in kleine stappen. Laten we daarom onze inwoners vanaf het begin bij deze start betrekken. Tot zover mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Velner, voor uw eerste termijn. Dan ga ik naar mevrouw Frinking.

Mevrouw Frinking (CDA): Dank u wel voorzitter. 81% van de kiezers heeft het nieuwe afvalbeleid afgewezen en het CDA Zoetermeer respecteert de uitkomst en daarom is het besluit wat ons betreft van tafel. We hebben verschillende herkenbare argumenten van de kiezers gehoord. Veel mensen vinden dat ze zelf goed hun afval scheiden, maar denken dat anderen hun vuil zullen dumpen. Of er is angst dat bij het ophalen van restafval na vier weken de bakken wel erg vies ruiken. Liever betalen inwoners meer in totaliteit, dan dat ze betalen per keer. Het besluit Afvalbeleid is een besluit met vele onderdelen en voorstellen die met elkaar samenhangen. En de les voor ons is dat dat te veel was voor een besluit en dat bleek ook bij het formuleren van de vraag voor het referendum. Feit is dat we nog steeds 220 kilo restafval per persoon per jaar hebben, in plaats van de beoogde 160 kilo. Feit is dat we niet te veel belasting willen betalen voor het restafval, maar de heffing zonder vervolgacties zal stijgen. Een feit is dat we nog steeds € 1 miljoen moeten ombuigen. Feit is dat het CDA Zoetermeer, dat de stad netjes wil houden, zich blijft inspannen om het restafval te verminderen, wat goed is voor het milieu en goed voor de portemonnee.

We staan bij af: de aanpak voor het vervolg dient anders te worden vormgegeven. Het lijkt ons logisch om de discussie over voor- en na scheiding eerst af te ronden. Maar het allerbelangrijkste is dat we in gesprek blijven met inwoners over minder restafval en minder kosten. Dat gesprek begint vanaf vandaag. En we verwachten van het nieuwe college, een voorstel dat met en door de inwoners gedragen kan worden. Zodat afval niet wordt weggegooid, maar een nieuw leven krijgt. Voor de toekomst van onze kinderen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Frinking voor uw eerste termijn dan ga ik naar mijnheer Schoonbeek, gaat uw gang.

De heer Schoonbeek (D66): Voorzitter, de uitdrukking luidt 'met honing vangt men meer vliegen dan met azijn'. In het kader van gft misschien niet een heel smakelijke vergelijking, maar het geeft wel aan dat er naast zuur, ook zoet in het plan moet zitten. Inwoners moet er ook wat mee opschieten.

De uitslag van het referendum geeft een duidelijk signaal dat het door het vorige college voorgesteld afvalbeleidsplan niet de goedkeuring van de stemmers krijgt. Dat betekent wat mijn fractie betreft dat het huidige voorstel niet ingevoerd kan worden. Maar hoe dan wel en hoe nu verder, want er moet wel echt iets gebeuren.

Wat de fractie van D66 betreft, blijft het doel het beter scheiden van afval, zodat we de gescheiden afvalstromen zo veel mogelijk als grondstof kunnen hergebruiken en niet hoeven te verbranden. Dat is goed voor het milieu en voor onze portemonnee. Wat ons betreft, is de oplossing geen one size fits all, om het in mooi Nederlands te zeggen. Wijken verschillen enorm en hoogbouw vraagt gewoon een andere aanpak dan laagbouw. En wijken met klike's vragen een andere aanpak dan wijken met on-

dergrondse containers. De wijken verschillen dus enorm, maar wat D66 betreft, verschilt het doel niet. Meer afval scheiden op een wijze die zo goed mogelijk aansluit bij de kenmerken van de wijk. Laten we daarover het gesprek aangaan in de wijken, met de bewoners om zo tot een oplossing te komen die het beste aansluit bij de wensen van de bewoners en bij het doel meer afval scheiden. Voorzitter, dat wordt, onzes inziens, de taak van het volgende college.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Schoonbeek, voor uw eerste termijn. Mijnheer Van den Boomgaard, gaat uw gang.

De heer Van den Boomgaard (FVD): Dank u voorzitter. Het referendum is een uitstekende manier om de burger te horen. Horen is een, maar luisteren is twee. Luisteren naar de burger is de actievare manier, daar waar aanhoren de passieve manier is. Forum voor Democratie Zoetermeer is van mening dat we sowieso actiever met onze inwoners moeten omgaan, om te beginnen met luisteren naar de uitslag van dit referendum en daarnaar handelen. Het is wel duidelijk dat Zoetermeesters niet zitten te wachten op voorscheiden en zeker niet met gestelde voorwaarden. Onzes inziens moet het voorstel dan ook geheel van tafel en komt er geen aanpassing op korte termijn in het Zoetermeesters afvalbeleid. Rotterdam, Leiden, Utrecht, Amsterdam zijn nu overgestapt op het nascheiden van afval door daarvoor juist geïnstrueerde/opgeleide mensen. Laten we deze bevindingen afwachten en kijken wat deze gemeenten aan ontwikkelingen door gaan maken. Vanwege allerlei redenen heeft het Forum voor Democratie meer vertrouwen in deze methodiek om daarmee bij te dragen aan onze natuur, het recyclebaar maken van afval, om daarmee bruikbaarheid te garanderen. Iets dat we dus zeker ambiëren, maar niet ten koste van de Zoetermeesters. Laten we de ontwikkelingen nauwgezet volgen, zodat we eind van dit jaar het net kunnen ophalen en met een goed en doordacht voorstel kunnen komen naar de inwoners van Zoetermeer. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van den Boomgaard, dan constateer ik dat volgens mij alle partijen het woord hierover gevoerd hebben en daarmee kunnen we de eerste termijn afronden. Het is een beetje bijzonder natuurlijk want feitelijk is er verder geen discussie of debat hierover, met dien verstande dat er een vraag is gesteld door mijnheer Van Steenis over de evaluatie en de onafhankelijkheid daarvan. Wat mij betreft, is dat een kort en simpel antwoord: ja, mijn voorstel is ook om dat te gaan doen, zeker omdat de aanpassing van de referendumverordening daar ook aan vast zit. Mijn voorstel is daar in het seniorenconvent volgende week even bij stil te staan, hoe we dat dan handen en voeten geven. Dan kunnen we dat daar met elkaar bespreken. Dus wat mij betreft, is dat geen discussie. Dat is eigenlijk het hele verhaal en volgens mij hebben we dan verder geen vragen en was dit ook de bedoeling van de duiding.

Ik kijk nog even naar de motie die door Zó! Zoetermeer en een aantal partijen is ingediend, wat mij betreft zijn de eerste twee punten helder. Het derde punt gaat naar 'het college', dan is de vraag wat 'het college' is, er zit hier nog een college van twee, op dit moment, maar ik ga ervan uit dat dat als ik kijk naar eind van het jaar er dan een andere situatie is. Dus ik ga ervanuit dat dat ook bedoeld is voor in de toekomst, zo heb ik het maar geïnterpreteerd. Ik weet niet of er nog behoefte is vanuit het college nu om daarop te reageren? Geen behoefte. Dat was het dan ook wat mij betreft wat de inbreng van mijn kant.

Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik ga even de lijst af. Mijnheer Van Steenis?

De heer Van Steenis (GroenLinks): Dank voorzitter. Voorzitter, hartelijk dank dat u het onderzoek toezegt, althans, ik heb het als toezegging gehoord. Verder geen aanvullende vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kraneveldt?

Mevrouw Kraneveldt (PvdA): Nee, dank u wel.

De voorzitter: Geen behoefte. Mevrouw Van der Meer? Mijnheer Aptroot? Geen behoefte. Mevrouw Wortel? Mijnheer Blansjaar? Mijnheer Smitskam? Mijnheer Van Rump? Mevrouw Bink? De heer Velner? Mevrouw Frinking? Geen behoefte aan een tweede termijn. Mijnheer Schoonbeek, ook geen behoefte, dan constateer ik dat we deze beraadslaging over dit agendapunt hebben afgerond. Dan blijft over de motie die voorligt want die gaan we dan nu wel in stemming brengen als onderdeel van dit agendapunt, 2204-02. Ik heb net al gezegd, als u uw huisje indrukt, dan ververst het en dan kunt u zien dat de motie in iBabs is opgenomen. Ik begin met de vraag of er iemand is die een stemverklaring wil afleggen. Mijnheer Van Steenis, gaat uw gang.

De heer **Van Steenis** (GroenLinks): Dank voorzitter, we zullen deze motie niet steunen omdat we denken dat het niet nodig is want volgens GroenLinks kunt u ons wel daarbij faciliteren door te zeggen dat het beleid wordt ingetrokken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Anderen voor een stemverklaring? Mevrouw Frinking.

Mevrouw **Frinking** (CDA): Wij zullen deze motie steunen, we hebben wel met enige vraagtekens gekeken naar het woord stadspeiling. We begrijpen dat dat gevraagd wordt, maar voor ons is de vraagstelling daar niet duidelijk over dus dat zou nog een aandachtspunt zijn voor het vervolg. Maar het eerste deel van de motie kunnen we steunen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zag nog mevrouw Bink volgens mij, gaat uw gang.

Mevrouw **Bink** (Zoetermeer Vooruit): Dank u voorzitter. Wij zullen de motie ook steunen maar we vragen ons wel af wat de meerwaarde is. We kunnen ons niet voorstellen dat besloten wordt dat het referendum in de wind geslagen wordt maar we zullen het zien, dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Schoonbeek.

De heer **Schoonbeek** (D66): Dank u wel. De motie lijkt ons deels overbodig, het is wat veel en het college moet wat ons betreft vooral eerst met een haalbaar voorstel komen waarbij ze hun oor te luisteren moeten leggen, ook bij de inwoners. We zouden daarnaast ook wat meer tempo willen hebben in de ambities om iets met het klimaat te gaan doen en we zullen daarom tegen stemmen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Voorzitter, bij die stemverklaring zou ik me graag aansluiten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Wortel.

Mevrouw **Wortel** (Lijst Hilbrand Nawijn): Dank u wel voorzitter. Juist om die stemverklaring zouden we voor willen stemmen want we zien het als een goed initiatief en laten we dan vooral maar doorgaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. Anderen nog voor een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan ga ik deze motie wel in stemming brengen. Dan vraag ik nu welke fracties tegen deze motie stemmen. Daar wil ik graag de handen van zien, dat is de fractie van de SP, GroenLinks, PvdA, en D66, daarmee is deze motie aangenomen met 26 stemmen voor en 10 tegen want er is geconstateerd dat er 36 raadsleden aanwezig zijn.

c. Stand van zaken Gebiedsgerichte ondersteuning (besloten)

De **voorzitter**: Dan komen we bij 8.c Stand van zaken Gebiedsgerichte ondersteuning en het is nu 23.01 uur en het is gebruikelijk, zo staat het ook in het Reglement van Orde, dat we dan even bij u polsen of u het ermee eens bent dat we nu doorgaan. U kunt ermee instemmen dat we dit onderwerp nog gaan behandelen? Ik zie allemaal instemmend ja knikken dus dan mag ik constateren dat we dat doen en uiteraard zullen we wel proberen dat binnen de redelijke proporties te houden. Om over dit onderwerp te spreken, sluit ik op grond van de Gemeentewet de deuren om in beslotenheid te vergaderen en ik verzoek allen die hier niet bij aanwezig hoeven te zijn, de zaal te verlaten. Degenen die in ieder geval in de raadzaal mogen blijven, zijn raads- en commissieleden, betrokken leden van het college, de gemeentesecretaris, de griffier, de bestuurlijk medewerker en de notulist. Daarnaast stel ik voor dat ook de bestuursadviseur van de wethouder, een inhoudelijk betrokken ambtenaar en de conerndirecteur in de zaal aanwezig mogen blijven. Wenst iemand hierover stemming? Als dat niet het geval is, dan schors ik de vergadering voor een kort moment om de deuren te sluiten. Dat doet de griffier en iedereen die dus niet in de zaal mag zijn, verlaat de zaal en we zullen ook kijken of dan ook inderdaad de uitzending is gestopt. Ik schors de vergadering kort.

Schorsing (Tijdens de schorsing verlaten enkele aanwezigen de zaal en worden de deuren gesloten. Na afloop van het besloten gedeelte worden de deuren weer geopend tijdens een korte schorsing, waarna de openbare vergadering wordt voortgezet.)

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering waarbij er nog een agendapunt op de agenda staat en dat gaat over de bekrachtiging opheffing geheimhouding.

9. Bekrachtiging/opheffing geheimhouding

a. Raadsvoorstel opheffen geheimhouding raadsmemo Stand van zaken gebiedsgerichte ondersteuning en raadsmemo Stand van zaken gebiedsgerichte ondersteuning (vervolg)

De **voorzitter**: Wie wenst daar het woord over te voeren? Niet het geval. Wenst iemand stemming hierover? Dat lijkt me... Maar ik zit hier niet als souffleur, dus mag ik constateren dat u allemaal tegen dit voorstel stemt? Ja? Is dat unaniem? Dank u wel. Dan is het voorstel dus niet aangenomen.

b. Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding bijlage 1b Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2022

De **voorzitter**: Is er iemand die daar het woord over wenst te voeren? Is er iemand die hier stemming over wenst? Niet het geval, aangenomen.

10. Sluiting

De **voorzitter**: Dan dank ik u allen hartelijk en sluit ik deze vergadering.

Sluiting om 00.09 uur

Vastgesteld in de openbare vergadering van 19 april 2022

de griffier,

drs. R. Blokland MCM

de voorzitter,

drs. M.J. Bezuijen